

КУЛЬТУРА

ИНФАРМУЕ

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА № 13 (275) 5 — 11 красавіка 1997 г. КОШТ 2000 РУБ

МІНСКАЯ ВЯСНА ШУБЕРТА І БРАМСА

Гэты год для Беларускай дзяржаўнай філармоніі — юбілейны. Напрыканцы 59-ы сезон, распачынаецца шасцідзесяты, юбілейны. Усе мерапрыемствы, што ладзяцца сёлета, прыводзяцца да 60-гадовага юбілею. "Мінская вясна", якая распачалася 4 красавіка, прыводзіцца адначасова і да другой важнай падзеі ў музычнай культуры ўсяго свету — да 200-годдзя з дня нараджэння Франца Шуберта і 100-годдзя смерці Іагана Брамса. Сёлетняя "Мінская вясна" праходзіць пад дэвізам "Франц Шуберт і Іаган Брамс — нашыя сучаснікі".

У Дзяржаўнай філармоніі з 4 па 20 красавіка ўключна адбудзецца шэраг канцэртаў, праграму якіх складаюць творы Шуберта і Брамса. Значна, што на адкрыццё "Мінскай вясны" — 4 красавіка — Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам дырыжуе Міхаіл Кац з Францыі, які на гэты момант а'ўляецца яго галоўным дырыжорам. 6 красавіка ў Вялікай зале філармоніі выступіць непаўторная Марыя Біешу. 11 красавіка мінчане змогуць паслухаць акадэмічны сімфанічны аркестр і камерны хор Акадэміі музыкі. А тыя, хто наведвае філармонію 12 красавіка, змогуць ацаніць сумесную творчую працу дырыжора П'ера Анжэла Пелукі з Італіі і Камернага аркестра Беларускай акадэміі музыкі. 17 красавіка мінскую публіку знаёміць са сваім майстэрствам яшчэ адзін гасць з замежжа — арганіст з Германіі Іаган Гефэрт (у праграме — Бах, Моцарт, Гендэль). 19 красавіка можна будзе наведаць фартэп'яны канцэрт Ігара Алоўнікава. У выкананні зоркі айчыннага фартэп'янага майстэрства прагучаць творы Шуберта і Брамса. Нарэшце, 20 красавіка адбудзецца заключны канцэрт "Мінскай вясны-97", на якім прадэманструе сваё майстэрства сімфанічны аркестр Беларускай акадэміі музыкі. Прагучыць апошняя сімфонія Франца Шуберта.

Алена РЫГОРАВА

Красавік для Беларусі — не проста чарговы веснавы месяц. Успыхнула адзінаццаць вёснаў таму зорка Палын і працягвае абпальваць краіну...

Красавік сёлета для праваслаўных вернікаў — святы месяц. Напрыканцы яго — Уваскрэсенне Хрыстова...

Красавік — месяц спасціжэння Космасу...

Красавік-97 — месяц яркіх культурных падзей на Бацькаўшчыне...

Красавік праз "Культуру" раскажа пра ўсё гэта.

Наш інфармацыйны нумар ідзе паперадзе падзей!

БАЛЮЧЫ НАПАМІНАК — ЧАРНОБЫЛЬ

Так ужо сталася, што ў апошнія гады красавік месяц увайшоў у нашу свядомасць як сімвал болю і жалобы. Кожны год напрыканцы красавіка раніць балючы напамінак — Чарнобыль. І адразу ўспамінаецца той чорны вецер, што праляцеў над зямлёй пад белымі крыламі, пакінуўшы пасля сябе толькі гора.

Перасяленцаў з Магілёўскай і Гомельскай абласцей прынята называць экалагічнымі бежанцамі. Экалагічныя бежанцы знайшлі прытулак і разуменне ва ўсіх чыстых ад радыенуклідаў рэгіёнах Беларусі. У свой час Вілейскі інтэрнат для дзяцей-інвалідаў таксама прыняў хлопчыкаў і дзяўчынак з Магілёўскай і Гомельскай абласцей, прыняў і стаў для іх родным домам. Ва ўсялякім разе, людзі, якія працуюць там, прыкладалі ўсе свае намаганні, каб было менавіта так, і не без поспеху.

Як стала вядома, у Міністэрстве культуры распрацавана праграма шэфскай дапамогі Вілейскаму інтэрнату. У шэрагу мерапрыемстваў гэтай праграмы: азнаямленне з выставамі сталічных музеяў. Толькі ў дадзеным выпадку не наведнікі прыязджаюць у музеі сталіцы, а наадварот, музеі вывозяць падрыхтаваныя выставы да наведнікаў. У красавіку Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны пазнаёміць выхаванцаў Вілейскага інтэрната з фотавыставай "Дзяцінства, абпаленае вайной".

Музей Янкі Купалы вывозіць у Вілейку дзве выставы — яны знаёмяць з творчасцю Максіма Гарэцкага і Янкі Купалы. Увогуле шэфская дапамога Вілейскаму інтэрнату з боку Міністэрства культуры будзе аказвацца на працягу ўсяго гэтага года і плануецца на наступны.

А.Р.

УГАДАЙ МЕЛОДЫЮ...

Чуткі аб Маладзёжным тэатры астрады пачалі блукаць па Мінску напрыканцы мінулага года — адны больш дзіўныя за другія. Казалі, быццам новы творчы "арганізм" ствараецца ледзьве не пры непасрэдным удзеле прэзідэнта. Што кіраваць установай будзе нехта з тых, чые імёны гадамі сімвалізуюць беларускую эстраду ў краіне і за межамі. (Тут чуткі штомесяц падкідавалі розныя варыянты, ад "Міс Беларуская Тэлебачанне" Алены Спірыдовіч да галоўнага "Сябра" Анатоля Ярмаленкі.) Казалі, што пад тэатр аддадзены адзін з будынкаў прэзідэнцкай адміністрацыі ў цэнтры горада, у якім робіцца "ёўрамонт" — накіштаў таго, што на вачах мінчукоў ператварае звычайныя шэрыя гаспадары ў стэрільна-бліскучыя беласнежныя "супермаркеты". Чуткі віравалі, "брадзілі", як бродзяць дрожджы, пекучы не выплеснулі дату — 29 красавіка як дзень прэзентацыі новай — з'яві, відэішча, сутнасці? І аказалася, што амаль усё — праўда.

Мінулым летам на сустрэчы прэзідэнта з моладдзю ідэя аб тэатры была выказана ўпершыню. І знайшла падтрымку. З'явіўся будынак — былы Дом культуры "Белбундіндустрыі". ДК паўсюль прыходзіў у заняпад і таму, разам з большасцю іншых аб'ектаў нерухомага, на якія "тачылі зубы" камерцыйнай структуры, быў узят пад нагляд адміністрацыі прэзідэнта. (Дарэчы, месца, вядомае гарадской моладзі яшчэ з 80-х гадоў, калі тут была адна з дзвюх-трох найбольш папулярных мінскіх дыскаў са змрочнай мінушкай "мор".) З'явіліся сродкі — бо, вядома ж, бюджэту Мінкульту нават на сціплае нечакае будаўніцтва не хапіла б. З'явіўся дырэктар — якому, нягледзячы на пасаду, не пазай-адросціш, бо будова — ці адбудова — па словах Аляксандра Іванавіча Грыгор'ева, давалася пачынаць, вобразна кажучы, меней, чым ад нуля, і амаль без тэхнічнага праекта. Лепшы будаўнічы сілы краіны аказаліся бяспільнымі перад тэхналагічнай дасканаласцю сучасных матэрыялаў. У выніку нарадзіліся такія будаўнічыя "шэдэўры", як, напрыклад, напалову ўмывальны ў "ёўрапейскую" падлогу з кафлі наш чыгуны савецкі радыатар. А ваконыя еўрапейскія шклопакеты ледзьве перажылі зіму. Вядома ж, паспешліваць (а тэрмін адкрыцця тэатра вызначаны на самым высокім узроўні і прымеркаваны да пачатку форуму прагрэсіўнай моладзі, 30 красавіка) не дазволіла дакладна разлічыць мас-

тацкія магчымасці памяшканняў. Ледзьве не ў апошні месяц высветлілася, што ў глядзельнай зале недапушчальнае становіцца пакрыццё — бляшанае, якое рэзаніруе і скажае гук амаль да непазнавальнасці. Што ў студыі гукаліся будаўнікі замест адпаведнага гукаізляючага пакрыцця выкарысталі тэрмаізляючае. Што белетная зала мае бліскучую лакаваную падлогу — прыгожую для вока, але, без перабольшвання, смяротна небяспечную для будучых танцоўшчыкаў...

Гэтыя праблемы, вядома, будуць вырашаны, і хутчэй за ўсё — дакладна ў тэрмін. А вось што да другой серыі праблемаў... Да гэтай пары ў тэатры няма ні галоўнага рэжысёра, ні мастацкага кіраўніка. Зараз творчыя бакі дзейнасці будучага тэатра аплікуе "Белканцэрт" і ягоны мастацкі кіраўнік Віктар Вуячыч. Мяркуецца: пад наглядом "Белканцэрта" ствараецца канцэртная пляцоўка — з кампактнай глядзельнай залай на 266 месцаў, студыйна-гуказапісу, "кліпмейсцёрскай" — на якой маладзёжныя студыі мелі б магчымасць сустрэцца з гледачамі і пачаць — ці працягваць — "раскрутку".

Сярод кіраўнікоў студый, якія ўжо існуюць ці толькі ствараюцца, зоркі эстрады, якія адчулі жаданне і маюць энергію для выхавання сваіх пераемнікаў: Уладзімір Мулявін, Эдуард Ханок, Васіль Раінчык, Алег Елісееў і іншыя. "Месца пад сонцам" — гэта значыць на сцэне новага тэатра — юныя "зоркі" будуць адваджаць у творчым спабодніцтве. Увогуле ж кіраўніцтва тэатрам укладзена на Праўленне, дзе больш як 20 асобаў, пачынаючы ад намесніка міністра культуры — і да спецыялістаў па справах моладзі. Але ці здолее такая складаная структура вырашаць бягучыя пытанні аператыўна? Ці не здарыцца з нованароджаным тэатрам тое, што заўсёды здараецца з дзіцём, у якога шмат нянек? І ці здолее кіраўніцтва зрабіць тэатр не "тусовачнай" вітрынай, а сапраўды месцам, дзе таленавітая моладзь атрымае магчымасць вырабавання сваёй таленавітасці?

Пакуль што прынята сімвалічнае рашэнне, што на адкрыццё ў тэатры выступіць зусім новы, невядомы малады выканаўца.

Ігар КЛОКАЎ

Р.С. Літаральна ў дзень здачы гэтага нумара ў друкарню Віктар Вуячыч выказаў карэспандэнту "К" сваё бачанне творчага лёсу новага тэатра. Чытайце матэрыял у наступным нумары.

Замест рэплікі

ПАВАРУШЫЦА Б. ПАНОВЕ!

Красавіцкая афіша канцэртнай Казалі Акадэміі музыкі прапануе для мінчан шэраг канцэртаў, якія варта наведаць. Асабліва цікавымі былі яны ў першай дэкадзе красавіка: 1 красавіка адбудзецца канцэрт лаўрэатаў міжнароднага конкурсу імя Жыновіча, 2-га — канцэрт баяніста музычнай школы імя Глінкі. А 4 красавіка прайшлі шостыя чытанні, прысвечаныя памяці музыкантаў Л.Мухарынскай, тэма якіх "Музычная культура Беларусі. Дыялог часоў". Менавіта аб гэтых чытаннях, як аб значнай падзеі ў культурным жыцці краіны, наша газета дасць пашыраную інфармацыю ў адным з наступных нумароў.

Калі наш карэспандэнт пацікавілася ў вядомага музыканта, выкладчыцы Акадэміі музыкі Вольгі Дадзімавай пра яе сённяшнія праблемы, дык пачула нечаканы ашаламляльны адказ: "Няма нотаў Манюшкі. Вы толькі ўявіце сабе: на Беларусі, дзе кампазітар жыў і ствараў сваю музыку на працягу 40 гадоў, цяжка, амаль немагчыма знайсці яго ноты. У аддзеле "Рэдкай кнігі" Нацыянальнай бібліятэкі

ёсць толькі адна партытура — гэтага вельмі мала. Але ж добра вядома, што ў архівах Варшавы і Масквы патрэбныя нам матэрыялы ёсць. Узнікае пытанне: чаму не даехаць да гэтых архіваў і не зняць копіі з патрэбных дакументаў, узабагаціць імі нашы бібліятэкі і такім чынам зняць праблему?" У чый адрас гэтае пытанне, усім зразумела. Будзем спадзявацца, што яно хутка вырашыцца. Ва ўсялякім разе, атымізм заўсёды лепш за песімізм.

Наш кар.

КАНЦЭРТНАЯ ЗАЛА САФІЙСКАГА САБОРА

19 красавіка ў канцэртнай зале Сафійскага сабора ў Полацку распачнецца X міжнародны фестываль старадаўняй і сучаснай камернай музыкі. У рамках фестывалю адбудуцца канцэрты Літоўскага камернага аркестра, канцэрт арганнай музыкі арганіста з Германіі Іагана Гефэрта, канцэрт духоўнай музыкі (выконваюць "Беларуская капэла" і ансамбль салістаў "Класік-авангард"). На закрыццё фестывалю 1 траўня выступяць лаўрэаты міжнародных конкурсаў Уладзімір Дзіц (бас), Рыгор Восіпаў (барытон), Канстанцін Мярэжнік (альт), Аляксандр Бісераў (фартэпіяна).

А.Р.

ГРАФІК "ЯЕ ВЯЛІКАСЦІ"...

— Што ў красавіку чакае наведнікаў і прыхільнікаў Беларускага таварыства дружбы і культурных сувязей з замежнымі краінамі? — з такім пытаннем звярнуўся наш карэспандэнт да Старшыні прэзідыума Таварыства, члена нашай рэдкалегіі Арсена Ваніцкага.

— Як заўсёды, графік нашай працы напружаны, — адказаў А.Ваніцкі. — Мы пастаянна трымаем нашай лініі — паказваць гасцям-іншаземцам і сябрам Беларусі ўсё лепшае, што ёсць у краіне, — паказваць годна і дружалюбна. Апроч гэтага, мы імкнемся папулярызаваць лепшае ў замежнай культуры. Пры Таварыстве працуюць 33 сябрыны, і ў Беларусі ёсць пасольствы многіх з гэтых краін. У якасці прыкладу прывяду надзвычай цікавую вечарыну, прысвечаную Італьянскаму пісьменніку і філосафу Джавані Верга, які жыў і працаваў на рубяжы XIX — XX стагоддзяў. Мы правялі яе пры ўдзеле Італьянскага пасольства, таварыства "Беларусь — Італія" і Таварыства імя Данта Алі'еры.

— Ведаю, што на днях прайшоў вечар вядомай украінскай пісьменніцы Вольгі Кабылянскай, якая таксама працавала на рубяжы двух стагоддзяў і чый музей працуе на яе радзіме ў Чарнаўцах як адзін з цікавейшых літаратурных музеяў. Мабыць, адбылося гэта найперш па ініцыятыве пісьменніцы?

— Мы падхопілі і ўсе цікавыя ініцыятывы. Але, дарэчы, пісьменнікі цяпер актыўна працуюць у справе прапаганды Яе Вялікасці Культуры. Назыву такіх актывістаў, як Васіль Жуковіч, Сяргей Грахоўскі, Уладзімір Скарынін, Ніна Загорская, Анатоль Вярыжскі, Алесь Пісьмянкоў.

— Але вернемся да запланаваных у красавіку мерапрыемстваў...

— Вось, калі ласка, чытаю запісанае: 5-га красавіка — сумеснае паседжанне таварыства "Беларусь-Індыя" і Фонду Рэрыху, дзе абмяркуем пытанні аб новай выставе (у мінулы раз выстаўляліся, як вядома, копіі). 7-га — знаёмства з кінематографам Саюзнай Рэспублікі Югаславія: перад славутым фільмам "Андэграунд", які атрымаў у 1995 годзе першы прыз на Канскім фестывалі, выступіць кіназнаўца, што прыязджае разам з дэлегацыяй, на чале якой прэзідэнт таварыства "Саюзная Рэспубліка Югаславія" — Беларусь", прафесар Пурыч. Дарэчы, аналагічнае наша таварыства ўзначальвае акадэмік А.Вайтовіч. Вечар жа беларуска-югаслаўскага сяброўства адбудзецца 24 красавіка, 8-га мы сустракаем прадстаўнікоў дабрачынных фондаў Ніжняй Аўстрыі, якія шмат дапамагаюць нашым дзецям з Чарнобыльскай зоны і часта запрашаюць іх для адпачынку. З той жа мэтай — умацаванне сяброўскіх і дабрачынных кантактаў — прыязджае і дэлегацыя з Канады. Адбудзецца гэта 9 красавіка. Апроч выстаў твораў мастакоў А.Сакалова, Г.Паплаўскага, І.Міско, прысвечанай касмічнай тэматыцы (12-га, не забывайцеся, Дзень касманаўтыкі), назаву яшчэ тры вечарыны, якія адбудуцца ў гэтым месяцы: "Музыка беларускіх і белгійскіх кампазітараў" (15-га), "Музыка Літвы і Кароны" (21-га), а таксама вечар, прысвечаны латышскаму паэту Андрэю Веяну, які бярыцца праводзіць сябрына "Беларусь — Латвія" на чале з яе старшынёй, пісьменнікам Сяргеем Панізьнікам.

Наш кар.

ПАМІЖ ЗОРНЫМ І МІНСКАМ...

Мабыць, не выпадкова персанальная выстава вядомага скульптара, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР Івана Міско адкрылася ўчора ў Нацыянальным мастацкім музеі на працягу Дня касманаўтыкі. Космас з'яўляецца для мастака не толькі галоўнай тэмай у творчасці, але і фактам ягонага асабістага жыцця. Многія з тых касманаўтаў і астранаўтаў, каго ён ляпіў з натурны, сталі ягонымі сябрамі і добрымі прыяцелямі на доўгія гады.

— Іван Якімавіч, як ты знайшоў свой "космас"? — Гэта адбылося пасля палёту Юрыя Гагарына. Натуральна, тады я і не думаў, нават не марыў, што Зорны гарадок стане маім родным домам. Першы свой твор — партрэт Юрыя Гагарына — я выканаў у дзень ягонага пахавання пад гук жалобнай музыкі. Пазней я пазнаёміўся з ягонай маці, Ганнай Цімафееўнай, ляпіў яе. Потым ляпіў амаль усіх касманаўтаў. Так, маё сэрца назавуць падзялілася паміж Зорным і Мінскам.

— З усіх касманаўтаў, якіх табе пазнавалі, хто табе бліжэй за ўсіх?

— Маё землякі — Пётр Клімук і Уладзімір Кавалёнак. Ды і іншых я ляпіў з вялікім задавальненнем. Розныя лёсы, розныя характары... Зараз у маймі майстэрні — цэлая галерэя партрэтаў "касмічных братоў" з ЗША, Англіі, Расіі, Францыі, Нямеччыны, Балгарыі, Афганістана, Кубы, Румыніі, Польшы, Японіі... Маё творы, прысвечаныя космасу, ёсць у музеях і прыватных калекцыях многіх краін. Неаднаразова я быў адначасна дыпламатам, прызамі і памятнымі медаламі Цэнтра падрыхтоўкі касманаўтаў імя Гагарына...

— Якая ацэнка тваёй творчасці для цябе самая дарагая?

— Мабыць, даўняя тэлеграма Пятра Клімука, якую ён мне даслаў: "Нас і нашу працу Вы прапуюці прыз трапяткое сэрца мастака, а навяраджанымі рукамі стварылі вобразы і справы сучаснікаў".

— Ці былі якія-небудзь складанасці падчас працы над партрэтамі касманаўтаў?

— Безумоўна, былі. Ну, вось такі быў выпадак. Калі Клімука ўзначародзіў другой Зоркай Героя, выйшла пастанова савецкага ўрада пра будаўніцтва ў Брэсце, на радзіме Пятра Ілліча, помніка-бюста. Замова была даручана мне і архітэктару Сяргею Баткоўскаму, хай зямля яму будзе пухам. Я вылепіў партрэт касманаўта ў форме палкоўніка авіяцыі — тады ён быў менавіта ў гэтым званні. Калі праца была скончана ў мяккім

матэрыяле, Клімук паляцеў у космас у трэці раз. Пасля вяртання яму было нададзена званне генерала...

— Разумею двухсэнсоўнасць тваёй становішча. І што ты зрабіў?

— Спачатку патэлефанаваў у Вярхоўны Савет БССР, маўляў, што рабіць? "Пакідаць" Пятра Ілліча палкоўнікам альбо "перапрабляць" у генерал-маёбра авіяцыі?

— І які адказ ты атрымаў?

— Паракамендавалі звярнуцца ў Брэсцкі абкам КПБ. Але там таксама ўсе былі збытанжаныя. Паралі звязацца з Вярхоўным Саветам СССР. Тэлефону, Марна — ніхто не ведае, што рабіць. І тады Клімук мне сказаў: "Ведаеш, Ваня, бары адказнасць на сябе. Вырашай сам..." І я зноў перапрацаваў: зрабіў касманаўта ў генеральскай форме... Вось такія былі часы...

— Я памятаю, як урачыста і святочна прайшло адкрыццё помніка-бюста Клімуку ў Брэсце...

— Не менш прыгожа праходзіла і адкрыццё помніка-бюста двойчы Герою Савецкага Саюза Уладзіміру Кавалёнку ў пасёлку Крукі. Я яго праектаваў разам з архітэктарам Сяргеем Мусіскім...

— Які твор табе найбольш дарагі?

— Усе яны — блізкія і дарагія, нібыта дзеці. І мемарыял Маці-патрыётцы ў Жодзіна, і помнікі Максіму Горкаму ў Мінску, і Іллі Рэліну ў Здраўнёве, і Ігнату Буйніцкаму ў вёсцы Празарокі, і помнік-бюст Уладзіміру Ралько на Піншчыне, і станковыя партрэты дзячаў культуры, навукі, спорту, і прасторавыя кампазіцыі, прысвечаныя маці касманаўтаў і касмічным справам, і памятныя медалі...

— А зараз якія планы?

— Праз дзёсяць дзён я ад'язджаю ў Маскву, дзе 15 красавіка на Навадзевічых могілках адбудзецца адкрыццё надмагільнага помніка Георгію Берагавому, які я выканаў сумесна з архітэктарам Мікалаем Бурдзіным... Ёсць праект дэманстрацыі майёй персанальнай выставы ў краінах, што далі свету першых касманаўтаў і астранаўтаў. Але зазіраць наперад не люблю. Паглядзім...

З мастаком сустрэаўся Барыс КРЭПАК

ПАДЗ
ПРАБЛЕ
П
ПРАЕКТЫ

КРАСАВІЦКІ
АРТ-ВІТРАЖ

А ЧУТКІ
ПЕРАБОЛЬШАНЫЯ?

Падобна, у красавіку нічога такога не здарыцца, што потым можна будзе назваць літаратурнай падзеяй года. Хаця — "Наперад нам не загадаць, / як наша слова адгукнецца..." (Цютчаў).

Зрэшты, як нам ні жадаецца сенсацыяў, літаратура пераважна адбываецца ў штодзённым літаратурным працэсе, які, дзякаваць Богу, перапыняцца ў красавіку не збіраецца. Таму ў нас будзе што пачытаць, паглядзець і паслухаць.

Найперш я звярнуў бы ўвагу на часопіс "Крыніца" (№ 29), дзе друкуецца працяг рамана Штафана Гайма "Кніга цара Давыда" ў перакладзе з нямецкай Васіля Сёмухі. Там жа здаюцца вартымі ўвагі матэрыялы, прысвечаныя постаці Масея Сяднёва.

У красавіцкім нумары "Полымя" друкуецца вершы Ніла Гілевіча, Сяргея Законнікава, проза Міколы Воранава, Алеся Ждана, "Дзёнік" (працяг) Максіма Танка, падборка матэрыялаў пра чэшскую літаратуру.

Часопіс "Неман" працягвае друкаваць "Чарнобыльскую малітву" ("Хроніка будучага") Святланы Алексіевіч.

У часопісе "Маладосць" чытач зможа пазнаёміцца з працягам успамінаў Максіма Лужаніна, апавяданнем Янкі Галубовіча, вершамі Рыгора Барадуліна і Алеся Раско, аналітыкай

Андрэя Федарэнкі пра творчасць Алеся Жукі і — Васіля Зуёнка пра паэзію Уладзіміра Някляева.

Магчыма, у красавіку выдавецтва "Мастацкая літаратура" выпусціць у свет шэдэўр нямецкай літаратуры XVII стагоддзя — раман Грымэльсгаўзена "Сімпліцыус" у бліскучым перакладзе Васіля Сёмухі.

Не абыдзеца красавік і без літаратурных вечарын, сустрэч і семінараў.

9 красавіка ў Доме літаратуры ладзіцца вечарына, прысвечаная мастаку і пісьменніку Язэпу Драздовічу — "Вечны вандроўнік", а 16 красавіка — абанементны спектакль "Адкуль наш род" тэатра "Зыніч" з удзелам пісьменніка Уладзіміра Арлова.

5 красавіка ў Наваполацку працягваецца семінар "Беларуская літаратура на сучасным этапе. Шляхі развіцця і роля рэгіянальных літаратурных суполак". Хаця там семінара выглядае "рэгіянальна", але ў яе асэнсаванні ўзялі ўдзел і "сталічныя" літаратары, крытыкі, культуролагі.

Безумоўна, вышэй пералічаныя тэксты і мерапрыемствы ахопліваюць толькі невялікую частку таго, што адбылося і адбудзецца ў літаратурным красавіку. А значыць, чуткі пра кананічнае беларускае літаратурнае — выдавочнае перабольшанне.

В.А.

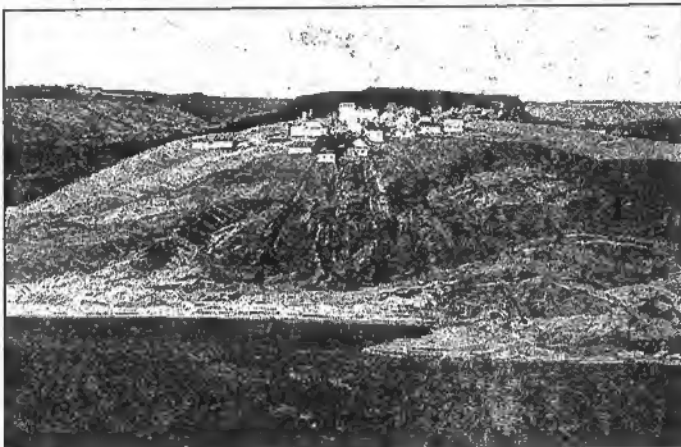
"ЗОЛАТА" МАСТАКОЎ
БРЭСТЧЫНЫ

7 красавіка ў рэспубліканскім Палацы мастацтва адкрываецца выстава твораў мастакоў Брэстчыны, прысвечаная 50-годдзю Брэсцкай абласной арганізацыі Беларускага Саюза мастакоў. У экспазіцыі будзе шырока прадстаўлена мастацтва амаль усяго сяброў БСМ-брасцчан: і тых, найстарэйшых прадстаўнікоў мастацкага цэха, якія закладалі падмурак маладога беларускага мастацтва, і тых, чыімі талентамі мы ганарымся сёння, і тых, хто панясе творчую эстафету ў трэцяе тысячагоддзе.

Свае новыя творы прадстаўляюць шырока вядомыя на Беларусі майстры — П.Данелія, І.Рудчык, Э.Куфко, В.Сабалеўскі, У.Шыкін, М.Чураба і іншыя маладзёжныя калегі — Л.Алімаў, Н.Чарнагалова, Л.Доўбуш, М.Канькоў, Р.Кірдаў, Г.Сурма, Л.Гуршчанкова, Л.Рацько, У.Куфко, А.Хвілёвіч, У.Рамейка і іншыя.

Б.К.

На рэпрадукцыі: П.Данелія. "Восеньская звонкасць".

ХРОНІКА

11 красавіка ў Беларускім таварыстве дружбы і культурных сувязей з замежнымі краінамі адкрываецца мастацкая выстава "Касмічнае і зямное братэрства", прысвечаная Дню касманаўтыкі. У выставе ўдзельнічаюць удзельнікі расійскай жывапісец, народны мастак СССР Андрэй Сакалоў і ягоныя беларускія калегі — заслужаныя дзеячы мастацтваў нашай краіны Іван Міско і Георгій Паплаўскі.

У красавіку ў Магілёўскім мастацкім музеі В.Бялыніцкага-Бірулі будзе экspanавана выстава твораў рускага мастака-перадзвіжніка Уладзіміра Макоўскага; у гарадскім пасёлку Гальшаны — выстава беларускай кніжнай ілюстрацыі, а ў Мазырскай раённай карцічнай галерэі ў вёсцы Гурыны — сучасны беларускі жывапіс. Усе экспазіцыі складзены з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі.

Наш кар.

ЗАШЧЫМЕЛА СЭРЦА, ЗАШЧЫМЕЛА...

6 красавіка спайняецца 87 гадоў славуце земляку, вядомыму міжнароднай акадэміі астранаўтыкі, заслужанаму прафесару Вашынгтонскага ўніверсітэта Барысу Кіта. Вінішчы Барыс Уладзіміравіч з днём нараджэння, наша рэдакцыя прапануе ўспаміны ягонага брата, Льва Уладзіміравіча Кіта, пра сялянскі род Кітаў, запісаныя Вольгай ІПАТАВАЙ.

Некалькі гадоў таму ў рэдакцыю "Культуры" зайшоў сівы, але па-юнацку рухавы і зграбны чалавек з вялікай папай — брат Барыс Уладзіміравіч Кіта, славуце наваградца, які, сярод многіх выдатных сваіх спраў, разам з вучнямі пабудаваў у Навагрудку будынак беларускай гімназіі, што носіць цяпер імя Адама Міцкевіча.

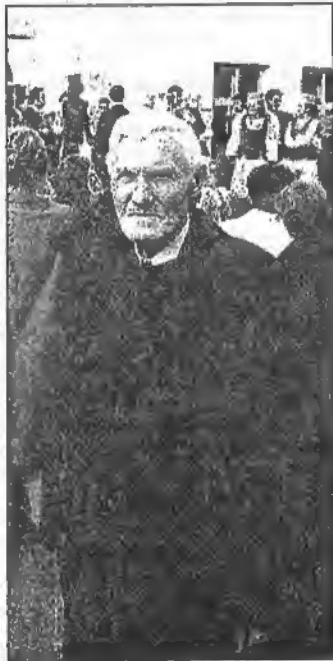
У папцы былі вершы і нотныя лісты — песні, створаныя Львом Уладзіміравічам за апошнія гады. Былі яны прысвечаны розным людзям, напісаны на вершы многіх беларускіх і рускіх паэтаў, і ў тым ліку і на свае. Мяне прыемна ўразіла, што шмат твораў было прысвечана блізкаму і дарагому чалавеку — маці, а таксама родным людзям. Адчувалася, як любіць ён Бацькаўшчыну. Але аказалася, што таўшчэная папка з песнямі не адзіная. Пенсіянер, былы старшы інжынер у сістэме Дзяржгартэхнагляду грае на акардзе і на скрыпцы, безаглядна, романтична любіць музыку. "Адкуль дзе гэтак захапленне?" — запыталася я.

— Наш бацька іграў яшчэ лепей. Бывала, ні адно вяселле ў ваколіцы Карэліч не абходзілася без самадзейнага ансамбля, дзе ён веў першую скрыпку. Ён навучыўся іграць самагутам: проста быў таленавітым чалавекам, які, за што б ні браўся, рабіў усё выдатна. Такім жа быў і дзед Аляксандр, які ў свой час працаваў у маёнтку графаў Храптовічаў у Шчорсах і якога

вельмі паважалі за розум і кемлівасць. У цяжкія гады нястач бацька выехаў у Пецярбург, атрымаў адукацыю сувязіста. Кваліфікацыя ў яго была высокая — напрыклад, яму, як класнаму спецыялісту, загадалі прымаць падчас наступлення Юдзеніча на Петраград шыфраваныя тэлеграмы. Паспрабуй пераблытаць якую-небудзь назву (асабліва цяжка было з назвамі фінскіх мястэчак) — расстраляюць без аніякай літасці! Слых у яго быў цудоўны і ў пажылыя гады, ён мог працаваць з любой апаратурай і сістэмай — Бадэ, Клёпфер, Уінстан, Морзе... Яму, дарэчы, давялося ў Карэлічах, дзе ён працаваў да пенсіі, прымаць і расшыфровваць сакрэтную тэлеграму аб пачатку вайны 1941 г. І татальнай мабілізацыі — не дай Бог нікому прымаць гэтакія аб'явы... Ды і па матчынай лініі мае родзічы былі таленавітыя: цётка Каця спявала ў царкоўным хоры, яе свёкар быў старшым святаром. Мама таксама мела вельмі прыгожы голас, ведала мноства рамансаў і, бывала, шычуручы над шыптом (была ў дадатак да ўсяго і класная швачка), спявала так, што мы, малыя, ажно драгцелі ад захаплення...

Можна, таму бацька хацеў, каб я набыў музычную адукацыю. Але адкуль узяць грошы ў сялянскай сям'і, якая гібела на сваім вузкім зямельным шнур? Аднак жа лёс быў да мяне літасцівым: непадалёку ад нас жыла сям'я Дыдышкаў, іхні сын Леанід вучыўся ў Варшаўскай кансерваторыі (якую, дарэчы, пазней ён скончыў з залатым медалём). Прыязджаючы на канікулы, ён стаў займацца са мной музыкой. І бацька купіў мне яшчэ адну скрыпку (свая ў яго ўжо была). Гэта былі сапраўдныя, вельмі галасістыя, зямной работы інструменты.

— Якраз тады прыязджаў на канікулы і Ваш брат? Ён жа, як я ведаю, таксама значаўся талентам — цудоўна маляваў.

— Барыс якраз тады вучыўся, а пасля і выкладаў у Віленскай беларускай гімназіі. Бывала, на Новы год звычайна прывозіў цацкі — яны ў нашай глушцы здаваліся нейкімі казачнымі. Усе Агароднікі (тады гэта была вёска пад Карэлічамі, а цяпер — проста вуліца на ўсходна-крайку горада) прыходзілі да нас на елку. Мама нас вучыла вершам, мы з сястрой Ірынай дэкламавалі іх і нешта спявалі разам з дарослымі, увогуле, усе дзеці з Агароднікаў таксама рыхталіся да гэтай елкі. Барыс быў такі элегантны, прыгожы і дарослы (ён старэйшы за мяне на 16 гадоў), і мне вельмі хацелася быць да яго падобным. Памятаю, першы раз, калі мне было гадоў 6, а Іры — 4, ён нас сфатаграфавалі; і ў наступныя гады я таксама захапіўся фатаграфаваннем. Калі я трохі падрос, Барыс стаў рыхтаваць мяне да паступлення ў Беларускую гімназію ў Віліні. Аднак гэтую не суджана было здзейсніцца: 1 верасня 1939 года пачалася вайна. Мне было тады 13 гадоў.

— Калі Вы апошні раз бачылі брата?

— Памятаю бамбёжку, страляніну, агульны страх. Барыс прыехаў з жонкай Нінай, яна была цяжарная. Бацькі прасілі іх застацца, але Ніне вельмі хацелася ў Лебядзева, да сваіх бацькоў. Як мы іх ні адгаворвалі — гэта ж трэба было ехаць праз Валожын і Маладзечна! — яна не згадзілася. З цяжкім сэрцам запрэгі фурманку (возчыкі маглі падвесці толькі да станцыі) і, як кажуць, з канцамі. Усе надта перажывалі за іх. Ніколі не думаў, што наступны раз сустрэнемся ажно праз 50 гадоў.

— Калі ж Вы даведзіліся пра іхні лёс?

— Пасля вайны я паехаў у Лебядзева. Там даведаўся, што ў мяне нарадзіўся пляменнік Валодзя. Але ў канцы вайны брат з сям'ёй паехаў на Захад: Барыс жа быў дырэктарам гімназіі і, хаця сядзеў пры немцах у Глыбокім, мог падласці пад агульныя карныя акцыі. Не ведаю, пашанцавала мне ці не, што я не вучыўся ў тых часы ні ў якой школе. Але калі мяне пасля вайны забралі ў войска, а пасля службы дэмабілізавалі, я меў толькі сем класаў за плячышка. І таму паслухаўся вярбоўшчыка і паехаў у Чалыбінск на будаўніцтва металургічнага заводу, бо заставацца ў сталінскім калгасе пасля арміі мае раўеснікі не надта імкнуліся... Там, у Чалыбінску, я скончыў вчэрнюю дэсанціроўку, паступіў у металургічны інстытут, а ў выхадныя хадзіў, як у храм, у завадскі Палац культуры, дзе быў акардэон, на якім можна было іграць, успамінаючы ўрокі Дыдышкі. Дарэчы, хачу нагадаць пра адзін, нязначны на агульным фоне бяды, выпадак з часоў вайны. У час карных экспедыцый мы хаваліся ад немцаў у лясках. Хата была, вядома, разрабаваная, аднак нашыя скрыпкі немцы не ўзялі. Яны проста іх растрасчылі ботамі. Дасюль, калі ўспомню чорныя сляды ботаў на нашых скрыпках, што ляжалі ля парога, сціскаецца сэрца...

— Як Вы зноў вярнуліся на Беларусь з далёкага Урала?

— Я працаваў ужо старшым майстрам па эксплуатацыі цэплавых сетак. Якраз здавалі кватэры, і мне парайлі выклікаць бацькоў, каб атрымаць кватэру на ўсю сям'ю. Напісаў я дадому, а мама і бацька адказваюць: "Нікуды мы, сыноч, ад сваёй зямелькі не з'едзем..." І вось тут... Як зашчымела душа! Жыві працую, а нешта ўнутры шкрабе і шкрабе. Хоць ты плач — цягне дадому...

Начальства не адпускала, аднак я звольніўся. Прыехаў у Мінск, а тут завіруха, ды такая, што ўсё замаяло, аўтобусы ні да Міра, ні да Карэліч не даходзілі. Але дабраўся, і не буду гаварыць, што адчуваў у тых хвіліны, калі ступіў на парог нашай старэнькай хаты... Аднак з маёй спецыяльнасцю мог уладкавацца толькі ў Мінску, а там без прапіскі не бралі. Бяссоннымі ночамі і цяжкай працай, калі мы спалі там жа, у катэльных, якія трэба было тэрмінова пусіць у работу, зарабіў я сваю прапіску, якую мне, як патрэбнаму для іх спецыялісту, урэшце "выбіла" Прамналадка. З таго часу жыву ў Мінску. А свайго сына я, як і Барыс, назваў таксама ў гонар нашага бацькі, які памёр у 1970 годзе, паспеўшы, аднак, даведацца, што Барыс стаў, як яму шалунулі мясцовыя казёбісты, "вялікім чалавекам у Амерыцы", і пабачыўшы ўнука Валодзя, які прыехаў у Мінск, суправаджаючы выставу "Архітэктура ЗША".

Наш род, які войны і лікалечці раскідалі па свеце, на жаль, не адзіны такі ў Беларусі. І колькі згібела талентаў, колькі знішчана! Але засталася агульнае, дарагое для ўсіх нас — наша Бацькаўшчына, якой я прысвячаю, як і маці, самыя дарагія радкі і свае песні.

На здымку: Леў Кіта на свяце 950-годдзя Навагрудка.

Фота Ягора ФЯДЗЮШЫНА

Нацыянальная кніжная палата Беларусі — гэта туды падаюцца заяўкі на выдавецкія ліцэнзіі і туды ў абавязковым парадку трапляюць бясплатныя кантрольныя экзэмпляры кніг ад выдавецтваў. Чымсьці патаемным, рамантычным павявае ад гэтай дзяржаўнай установы... Як высветлілася, толькі за некалькі месяцаў бягучага года сюды паступіла больш за 1750 кніг. За адзін месяц — сакавік — пададзена 22 заяўкі на выдавецкія ліцэнзіі. Інфармацыю пра некаторыя цікавыя выданні, якія паступілі за апошні час у кніжную палату, мы размяшчаем на гэтай паласе.

"БЕЛАРУСІЯ ОСТАРБАЙТЕРЫ"

Нацыянальны архіў Беларусі выдаў зборнік дакументаў і матэрыялаў, якія раскрываюць эвалюцыю метадаў забеспячэння замежнай працоўнай сілай нямецкай эканомікі ў перыяд 1941-1942 гадоў, іх практычнае выкананне на тэрыторыі Беларусі, удзел і роля ў іх калабарацыяністаў. Большасць дакументаў надрукаваныя ўпершыню.

"ГЕНЕРАЛЬНАЕ МЕЖАВАННЕ НА БЕЛАРУСІ"

Выдавецтва "Беларуская навука" выдала кнігу, дзе аналізуецца эстэтыка, адзінаццё і дакументальныя асновы Генеральнага межавання ўсходнебеларускіх зямель. Раскрываецца практыка дзяржаўнага рэгулявання землеўпарадкавання і зямельных адносін, картаграфавання і апісання тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII ст.

"МУЗЫЧНЫ ТЭАТР БЕЛАРУСІ"

Выдадзены зборнік ("Беларуская навука"), дзе разглядаецца гісторыя развіцця беларускай оперы, музычнай камедыі і аперэты перыяду 60-х — пачатку 90-х гадоў. Кніга ілюстравана. Пададзены нотныя прыклады твораў беларускіх аўтараў.

"ПРЫСУД"

У выдавецтва "Мастацкая літаратура", у серыі "Бібліятэка замежнай прозы", пабачыў свет зборнік вядомага аўстрыйскага пісьменніка Франца Кафкі (1883-1924). Сюды ўвайшлі яго найлепшыя творы, у якіх па-мастацку адлюстраваны пэўныя аб'ектыўныя жыццёвыя працэсы, з'явы і канфлікты рэчаіснасці пачатку XX стагоддзя. Пераклад выкананы Л.Баршчэўскім.

"БЕЛАРУСКАЯ ПРОЗА XX СТАГОДДЗЯ: ДЫНАМІКА ЖАНРАВЫХ СТРУКТУР"

У прыватным выдавецтве ВПП "Новік" выйшаў збор тэкстаў, дзе аўтар Людміла Корань з сучасных пазіцый спрабуе разглядаць беларускі літаратурны працэс XX стагоддзя, аналізуе творчасць славутых аўтараў, сярод якіх — класікі Я.Колас, М.Гарэцкі, К.Чорны, В.Быкаў, іншыя.

"ЗЕРНЕ ДА ЗЕРНЯ"

Хто мы? Адкуль? Гэтыя пытанні нязменна паўстаюць перад кожным пакаленнем. Беларуская зямля заўсёды нараджала таленты — выдатных ваяроў, навукоўцаў, паэтыкаў, твораў. Вяртанне да вытокаў — вось галоўная ідэя кнігі.

Чытача чакае сустрэча з Рагнедай, Усяславам Чарадзеям, Еўфрасінняй Полацкай, Войшалкам, Львом Салегам... Героі кнігі — паэт Мікола Гусоўскі, кампазітары Агінскі і Манюшка, мастакі Орда, Гараўскі, Башылаў... Застаецца дадаць, што гэты падарунак аматарам гісторыі зрабіла выдавецтва "Юнацтва".

"УАРАДА"

Раман Георга Эберса, выдатнага нямецкага навукоўца-эгіптолага і аўтара цэлай серыі гістарычных раманаў, — найцікавы твор пра эпоху заходніх войнаў егіпецкіх фараонаў. Чысціня і бруд чалавечых адносін, каханне і нянавісць, інтрыгі і барацьба за ўладу на фоне быту, нораваў і звычаяў старажытных егіпцянаў. Кніга выдана мінскім выдавецтвам "Калісола" і "Завігар".

"СУЧАСНАЯ БЕЛАРУСКАЯ П'ЕСА"

У зборнік уключаны творы "новай хвалі" беларускай драматургіі, пераважна маладых аўтараў. Наватарскі пошук, эксперымент у рэчышчы беларускай нацыянальнай і еўрапейскай традыцыі — характэрныя рысы почырку драматургаў. Творы разнажанравыя — ад гістарычнай драмы да "п'есы абсурду". Іх дэяненне, незалежна ад дэкарацый, сучасных або даўнейшых, сярэднявечных, абавязкова скіраванае ў дзень сённяшні з яго турботамі і псіхалагічнымі зломкамі, з прагай духоўнасці, Адраджэння, лепшага жыцця. Кніга выдана ў "Мастацкай літаратуры" накладам 5 000 асобнікаў.

"ГІСТОРЫЯ ЭКАНАМІЧНАЙ ДУМКИ"

У Незалежнай выдавецкай кампаніі "Тэхналогія", пры падтрымцы Беларускага Фонду Сораса, выданы дапаможнік для студэнтаў, прысвечаны праблемам станаўлення і развіцця тэорыі эканомікі. Чытачу прапануецца арыгінальны аналіз эканамічных вучэнняў, якія разглядаюцца тут праз прызму эвалюцыі філасофскай думкі і зменаў сацыяльнай арганізацыі вытворчасці на працягу гісторыі — ад часоў Старажытнай Грэцыі да нашых дзён.

Напісаная бліскучай моваю, гэтая кніга вось ужо трыццаць гадоў з'яўляецца найбольш папулярным на Захадзе падручнікам па гісторыі эканамічнай думкі. Толькі на мове арыгінала яна вытрымала ўжо дзевяць выданняў.

"ДАРОП І ЛЁСЫ"

Добрай традыцыяй стала друкаваць кнігі з серыі "Школьная

бібліятэка" ў розных выдавецтвах. У зборнік, што выйшаў у "Беларускай Энцыклапедыі", увайшлі апавесці і апавяданні народных пісьменнікаў Беларусі: Я.Брыля, В.Быкава, І.Навуменкі.

"ПЕТРАРКА"

У аднатомніку вялікага італьянскага паэта і першага вялікага гуманіста эпохі Адраджэння Франчэска Петраркі (1304-1374) уключаны творы, у якіх паказаны абадзее гэтыя іпастасі.

Паэтычны раздзел кнігі ўяўляе сабой вынік працы некалькіх пакаленняў літаратараў, якія працуюць над перакладамі на рускую мову з "Канцоньера" ("Кнігі песень") у XX стагоддзі.

Уключаны ў выданне проза — гэта фрагменты таго аўтапартрэта творцы, філосафа, гісторыка, які свядома ствараўся Петраркам на працягу ўсяго жыцця. Кніга адрукавана пры ўдзеле некалькіх расійскіх выдавецтваў і беларускага выдавецтва ТАА "Харвест".

"АЛЬБЕРТ ШПЕЕР"

У сваім мемуарах вядомы дзеяч Трэцяга рэйха, кіраўнік вайскавай прамысловасці ў 1942-1945 гг., разлічваецца са сваім мінулым, з уласным сумленнем. Гісторыя Шпеера — таленавітай асобы ва ўслужэнні зла — жорсткі ўрок для многіх пакаленняў.

"ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ ЗЛАЧЫНСТВАЎ І КАТАСТРОФ"

У Мінскім прыватным выдавецтве "Літаратура" пабачыла свет чарговая кніга з серыі "Энцыклапедыя злачынстваў і катастроф", дзе сабраны матэрыялы аб нашумелых падзеях сучаснасці, у якіх заўсёды існуе трэці чалавек, часцей за ўсё прафесіянал. Гэты трэці ставіць сваю крываваую кропку, калі адбываецца высвятленне адносін паміж дэмаварожымі бакамі, дапамагае "заказчыку" дабіцца чакаемага выніку, застаючыся пры гэтым у ценю.

Матэрыялы падрыхтаваў Зміцер ВОЛКАЎ

ДАНЕСЦІ ГЭТАЕ БАГАЦЦЕ

З усім нядаўна "Вышэйшай школай" была выдадзена хрэстаматыя "Беларуская даццячая літаратура", вучэбны дапаможнік для навучэнцаў педагогічных вучэльняў. Але выданне будзе карыснае для ўсіх, каго цікавіць даццячая чытанне — ад выхавацеляў даццячых садкоў да бібліятэкараў. Хочацца падзякаваць усім, хто мае дачыненне да гэтай кнігі, асабліва складальнікам — М.Яфімавай і В.Ляшук.

26 сакавіка ў даццячай бібліятэцы № 2 г.Мінска адбылася прэзентацыя гэтай кнігі. Вяла прэзентацыю Маргарыта Яфімава. На сустрэчу з супрацоўнікамі даццячых бібліятэк горада прыйшлі таксама пісьменнікі Уладзімір Паўлаў, Павел Місько, Алякс Бадак, а таксама работнік выдавецтва. Адбылася змястоўная размова пра выхаваўчы патэнцыял беларускай даццячай кнігі, пра якасці выдадзенай хрэстаматыі і магчымасці яе выкарыстоўвання ў рабоце з малодшымі школьнікамі.

Упершыню ў гэтай хрэстаматыі беларуская даццячая літаратура паўстае ва ўсёй шматфарбнасці. Тут мы бачым творы Ядвігіна Ш. і Уладзіслава Сыракомлі, Францішка Аляхновіча і Аляся Гаруна, Каруса Кіганца і Ларысы Геніюш, Язэпа Дылы і Сяргея Новіка-Піюна.

Адно тое, што беларуская літаратура прадстаўлена ў хрэстаматыі так поўна, як ніколі дагэтуль, ужо робіць яе выхад у свет падзеяй. Колькасць прадстаўленых пісьменнікаў павялічана за лік тых, чые творы паўны час не друкаваліся і таму забыліся.

Тут можна ўспомніць вершы Аляся Аляксандравіча, п'есу-казку Францішка Аляхновіча "У лясным гушчары" і інш. Сярод аўтараў, творы якіх увайшлі ў хрэстаматыю, — пісьменнікі, знішчаныя падчас сталінскіх рэпрэсій: Вацлаў Ластоўскі, Алякс Гурло, Анатоль Дзяржак. Перад аўдыторыяй выступілі У.Паўлаў, П.Місько, А.Бадак.

Прэзентацыя кнігі "Беларуская даццячая літаратура" праводзілася ў межах семінара супрацоўнікаў даццячых бібліятэк горада Мінска. Семінар быў прысвечаны праблемам бібліятэчнага абслугоўвання чытачоў малодшага школьнага ўзросту. Удзельнікі выказалі спадзяванне, што хрэстаматыя, дзе сабраны ўсё найлепшае ў беларускай даццячай літаратуры, паспрыяе ўдасканаленню работы з чытачамі, далучэнню іх да нацыянальнай культуры. Любоўю да роднай зямлі насычаны многія творы, прадстаўленыя ў хрэстаматыі, і знаёмства з імі мелодых школьнікаў будзе вельмі карысным ("Я — беларус" Ніла Гілевіча, "Беларусачка" Аляся Бадаха, "Родная мова" Генадзя Пашкова, "Беларусь — мая радзіма" Леаніда Гранчака, "На мове роднай" Міколы Мятліцкага і многія іншыя).

Добра прадстаўлены ў хрэстаматыі і творы, што спрыяюць такому прырытэтам накірунку работы з дзецьмі, як экалагічнае выхаванне. Там аднасіць ўсяго жывога гучыць у творах Ціхі Гартнага, Міхася Даніленкі, Паўла Кавалёва, Генадзя Пашкова і многіх іншых аўтараў. Самыя розныя тэмы, што цікавяць малодых школьнікаў, знайшлі сваё адлюстраванне ў творах беларускіх пісьменнікаў, змешчаных у хрэстаматыі. Цяпер застаецца толькі данесці гэтае багацце да малодых чытачоў.

Людміла НЕСЦЯРОВІЧ

**Панядзелак,
7 красавіка****Беларускае
тэлебачанне**

8.00 Рэзананс.
8.50 "Тэлебарометр". Прагноз надвор'я.
9.00 Здароўе. Як пазбегнуць траўматызму.
9.30 Слова Мітрапаліта Філарэта на Благавешчанне ў Чачэрскім раёне.
9.45 Радавод. "Благавешчанне ў Чачэрскім раёне".
10.00 "Зялёная казка". Мультфільм.
10.15 Востраў натхнення. "Насустрач".
10.55 Цёмны пакой. "Палёты на вясне".
11.25 "Вежы Фолці". Тэле-серыял (Вялікабрытанія).
12.20 Залатыя ключы. Тэле-фестываль народнай творчасці.
13.00 Навіны.
13.10 "Імяніны". Тэле-спектакль паводле твораў Я. Коласа.
14.40 "Замовы бабы Сашы". Дак. фільм.
15.00 Навіны.
15.15 Відзакурс французскай мовы. Перадача "З-я".
15.45 Тэлебачанне — школе. Геаграфія. 9 клас. Новыя формы гаспадарання.
16.15 "На добры лад". Перадача з Гродна.
16.30 Гасці ў дом. Сусветны дзень здароўя.
17.00 Музычны антракт.
17.10 Да Сусветнага дня здароўя. Інтэрв'ю Галсу-нага санітарнага ўрача Рэспублікі Беларусь В. П. Філонава.
17.40 Эканаміст.
17.50 "Музычная абойма". Беларускі хіт-парад.
18.00 Навіны (з сурдаперакладам).
18.15 Рэклама.
18.20 "Вежы Фолці". 4-я серыя.
19.15 Тама дня.
19.35 Часявотнае вымярэнне. Беларускі інсулін.
20.00 Алімпійскія шляхі. Візіт Прэзідэнта МАК Х. А. Самарана ў Мінск.
20.20 "Хто гэта?" Тэле-гульня.
20.25 Музычны антракт.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 Фільматэка. Ю. Кі-селюс у маст. фільме "Скарга".
23.10 Канцэртны сезон. Міжнародны фестываль джаза "Мінск-97".
23.50 Навіны.

ГРТ

11.00, 14.00, 17.00, 23.55 Навіны.
11.15 Жан Поль Бельман-до і Клаўдзія Кардзінале ў фільме "Каруш".
13.25 Футбольны агляд.
13.55, 20.40, 0.15 Праграма перадач.
14.20 "Легенды вострава скаргаў". Мультсерыял.
14.45 Марафон-15.
15.05 Зорная гадзіна.
15.40 "Ніка і яго сябры". Маладзёжны серыял.
16.10 "Да шаснаццаці і старэй".
16.35 Вакол свету.
17.20 "Дзяўчына па імяні Лёс". Серыял.
18.05 Надвор'е.
18.10 Гадзіна пік.
18.35 "Адгадай мелодыю". Тэлегульня.
19.05 Панядзелак з По-нерам. Праграма "Чала-век у масцы".
19.45 "Спакойнай ночы, малышы!".
20.00 Час.
20.45 Фантастычны серы-ял "Палтаргейст".
21.40 Бела Ахмадуліна ў цыкле "Жыццё цудоўных людзей".
22.10 "Лінія кіно". "Плюм-бум, або Небяспечная гульня".

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
9.10—10.15 "Санта-Бар-бара". Маст. фільм.
13.20 Ці-маркет.
13.25 Аўтограф.
13.30 "Наш, заўсёды наш..." Санкт-Пецярбургскаму тэатру юнага глядача — 75 гадоў.
13.55 Рэпартаж ні аб чым.
14.10 Іваноў, Пятроў, Сі-дараў і іншыя.
14.50 Разам.
15.20 Паліца, 14.
15.23, 23.45 Тавары — поштай.
15.30 "Клубнічка". Тэле-серыял.
16.15 Там-там навіны.
16.25 Лукамор'е.
16.50 Паглядзі на сябе.
17.00 "Чырвоная кніга". Экалагічная экспедыцыя РТР.
17.15 Пульс. Урадавы будні.

17.45 Расіяне.
18.05 "Санта-Барбара".
19.35 Добры вечар.
20.15 "Пашпарт". Маст. фільм.
22.35 "На кані". Тэле-ла-рэя.
22.50 Дзяжурная частка.
23.15 Прыватная калек-цыя.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55 Інфарм ТБ.
12.10 "Гісторыя каханьня". Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.35 Парады саадава-дам.
14.10 Міжнародны агляд.
14.40 "Парадоксы гісто-ры". Ропшынская драма.
15.05 Авертайм.
15.35, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
16.10 "Закулісёе". Ю. Гры-гаровіч.
16.50 Дзіцячае ТБ. "Зала-ты ключ". "Хто сказаў мя?" Мультфільм.
Дзеціам пра зверанят.
17.30 Тэлемагазін.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 "Гісторыя каханьня". Серыял.
20.10 Тычыцца ўсіх.
21.00 Кубак Англіі па фут-болу.
22.05 Падзея.
22.20—23.25 Кубак Англіі па футболе. Працяг.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
9.15 Ранак.
9.30 Жаночыя гісторыі. Джэймс Каан і Марша Мейсан у фільме "Зволь-нення да паўночы".
11.00, 13.00, 15.00 Сёння ўдзень.
12.00 Адкрыты свет.
13.20 Вялікая "Часінка".
15.35 Дыстанцыя 60.
16.35 Кінатэатр юнага глядача. Маст. фільм "Блакитнае дрэва".
17.30 Футбольны клуб.
18.00, 21.00 Сёння ўвеч-ры.
18.40 Герой дня.
19.05 Свет кіно. Маст. фільм "Дурная кампанія" (Італія).
21.45 Гадзіна серыяла. "Круты Уокер: правасуд-дзе па-тэхаску".
22.40 Часінка.
23.00 Сёння апоўначы.
23.20 Начная часінка.

ТБ-6 Масква

6.00, 8.00, 13.50, 18.00, 20.00, 22.45 Шэсць навін.
8.10 Кінападрабязна.
8.30 Гумарыстычная пра-грама "ОСП-студыя".
9.20 Нью-Йорк, Нью-Йорк.
9.50 Спорт тыдня.
10.30, 12.35 Тэлемагазін.
11.00 Аналітычная пра-грама "Аглядальнік".
11.45, 18.15 Серыял "Ра-быня Ізаўра".
12.25 Знак якасці.
19.05 Ток-шоу "Музыка і прэса".
20.10 Меладрама "Вы-прававае вернасці".
22.15 Катастрофы тыдня.

8-ы канал

18.00 Мапет-шоу.
18.30 Маст. фільм "Веры-дзяна".
20.00 Мульт-планета. "Тры маленькія парасяці".
20.25 Даведальная служ-ба-экспрэс.
20.30 Серыял "Кадфа-эль".
21.45 Музыка на тэлека-нале.
22.15 Фільм Ю. Ільенка "Лебядзінае возера. Зо-на".

**Спрэчка двух "кітоў" пра лёс
уласных "хітоў".
Відаць, за гэтай справай і про-
йдзе вольны час Ігара Лучанка і
Эдуарда Ханка без праграм TV.**

Фота Генадзя ЖЫНКОВА

**Аўторак,
8 красавіка****Беларускае
тэлебачанне**

8.00 Навіны.
8.10 "Сказ пра прысь". Дак. фільм.
9.00 Тэлебачанне — шко-ле. Геаграфія. 9 клас. Но-выя формы гаспадаран-ня.
9.25 Тэлеанонс.
9.30 Дзіцячы сеанс. "Тэ-лебам".
10.00 Камп'ютэрны палі-гон.
10.25 Гасці ў дом.
10.55 "Вежы Фолці". 5-я серыя.
11.50 "Сусвет". Навукова-папулярны тэлеасопіс.
12.25 Акалада. Музычна-забаўляльная праграма.
13.00, 15.00 Навіны.
15.15 Усё пра ўсё. Інфар-мацыйна-пазнавальная праграма для дзяцей.
15.40 "Тайна цацак". Мультфільм.
15.50 Тэлебачанне — школе. Беларуская літа-ратура. 11 клас. "Народ-ная трагедыя". В. Быкаў і яго апавесць "Знак бяды".
16.30 Творцы. Мастак Уладзімір Гоманав.
17.00 Музычны антракт.
17.10 Урокі Наталлі Нава-жылавай.
17.40 Эканаміст.
17.50 "Музычная абойма". Беларускі хіт-парад.
18.00 Навіны (з сурдапе-ракладам).
18.20 "Вежы Фолці".
19.15 Тама дня.
19.35 "Пазнай сябе". Псі-халагічная-кансультацый-ная праграма. "Як пера-адолець няўпэўненасць у сваіх сілах?".
20.00 Музыка без межаў. Музычна-інфармацыйная праграма.
20.25 "Пазнаўчы радок".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 "Бляск і ўбоства куртызанак". Тэл. шмат-серыйны маст. фільм (Францыя). 3-я серыя.
23.00 Трэці тайм.
23.30 Навіны.

ГРТ

11.00, 14.00, 17.00, 22.40 Навіны.
11.15 "Мушкетёры праз дваццаць гадоў". 1-я се-рыя.
12.20 "Легенды перуан-скіх індзейцаў". Мульт-фільм.
12.40 Відавочнае — нева-рагоднае.
13.10 Аб дабрыні і міла-сернасці "Бол' сэрца".
13.55, 20.40, 23.45 Пра-грама перадач.
14.20 "Легенды вострава скаргаў". Мультсерыял.
14.45 Квар'эт "Вясёлая кампанія".
14.55 Мульттролія.
15.15 Чароўны свет, або Сінема.
15.40 "Ніка і яго сябры". Маладзёжны серыял.
16.10 "Да шаснаццаці і старэй".
16.35 Вакол свету.
17.20 "Дзяўчына па імяні Лёс". Серыял.
18.05 Надвор'е.
18.10 Гадзіна пік.
18.35 "Адгадай мело-дыю". Тэлегульня.
19.05 Тама.
19.45 "Спакойнай ночы малышы!".
20.00 Час.
20.45 Сяргей Макавецкі ў

фільме Вадзіма Абдра-шытава "Песа для паса-жыра".
22.50 Музычная пра-грама "50х50".

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
7.15 Добрыя раніцы.
8.05 "Клубнічка". Тэле-серыял.
8.35 Караоке па-руску.
9.10—10.15 "Санта-Бар-бара".
13.20 Ці-маркет.
13.25 Аўтограф.
13.30 Арэна для сенса-цыі.
13.55 "Лімбапо". Мульт-фільм.
14.10 Іваноў, Пятроў, Сі-дараў і іншыя.
14.50 Спосаб жыцця.
15.20 Манекен.
15.25, 24.00 Тавары — поштай.
15.30 "Клубнічка". Тэле-серыял.
16.15 Там-там навіны.
16.25 Лукамор'е.
16.50 Паглядзі на сябе.
17.00 "Чырвоная кніга". Экалагічная экспедыцыя РТР.
17.15 Новае "Пятае кола".
17.45 Расіяне.
18.05 "Санта-Барбара".
19.35 Добры вечар.
20.20 Любімая камедыя. "Дзявочая вясна". Маст. фільм.
22.35 Момент ісціны.
23.00 Гукавая дарожка.
0.20—0.30 Тэлемагазін.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55 Інфарм ТБ.
12.10 "Гісторыя каханьня". Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.35 Парады саадава-дам.
14.10 Тата, мама і я — спартыўная сям'я.
14.45 "Вяртанне ў "Адзі-нокі голуб". Серыял (ЗША).
15.35, 20.45 Тэлеслужба бяспекі. "Па-за законам".
16.10 "Тэлекампакт". Му-зычнае шоу.
16.50 Дзіцячае ТБ. "Тала-сатая музыка". Студыя "Уяві".
17.30 Тэлемагазін.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 "Гісторыя каханьня". Серыял.
20.10 Храм.
21.00 "Вяртанне ў "Адзі-нокі голуб". Серыял (ЗША).
22.05 Падзея.
22.20 Спартыўны агляд.
22.30 "Парадоксы гісто-ры". Падзеянне Арловых.
23.10—23.50 Баскетбол. Чэмпіянат Расіі 1/4 фіна-лу. "Спартак" (СПБ) — ЦСКА. 2-й тайм.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
9.15 Ранак.
9.30 Жаночыя гісторыі. Серапа Грандзі і Лука Барбарэскі ў фільме "Тэ-рэза" (Італія).
11.00, 13.00, 15.00 Сёння ўдзень.
12.00 Адкрыты свет.
13.20 Вялікая "Часінка".
15.35 Дыстанцыя 60.
16.35 "Блакитнае дрэва". Маст. фільм.
17.30 Праграма для дзя-цей. "Вуліца Сезам".
18.00, 21.00 Сёння ўвеч-ры.
18.40 Герой дня.
19.05 Свет кіно. "Лёгкае грошы". Маст. фільм (ЗША).
21.45 "Круты Уокер: пра-васуддзе па-тэхаску".
22.40 Часінка.
23.00 Сёння апоўначы.
23.20 Начная "Часінка".
24.00 Меламанія май-стра музыкі. Канцэрт "У фонд прынца Чарль-за".

ТБ-6 Масква

6.00, 8.00, 13.50, 18.00, 20.00, 22.45 Шэсць навін.
9.05 Клуб адзіночкіх сэр-цаў.
9.40 Вы — відавочца.
10.20, 12.25 Тэлемагазін.
"Дзякуй за пакупку!"
11.00 "Ералаш".
11.25, 18.15 Серыял "Ра-быня Ізаўра".
12.05, 24.00 Знак якасці.
19.05 Ток-шоу "Прафе-сія". "Рэкламіст".
20.15 Серыял "Дынастыя II (Сям'я Колбі)".
21.10 Тыя Хто.
21.45 Дэцэтыўны серыял "Новыя мошціўцы".
22.35 Шоу Бені Хіла.

8-ы канал

18.00 Мапет-шоу.
18.30 Фільм І. Бергмана "Сёмая пачатка".
20.00 Мульт-планета. "Тры маленькія парасяці".
20.30 Серыял "Горац".
21.30 Часопіс "01".
22.00 М. Дуглас в маст. фільме "Амерыканскі прэ-зідэнт".

**Серада,
9 красавіка****Беларускае
тэлебачанне**

7.45 "Музычная абой-ма". Беларускі хіт-па-рад.
7.50 Эканаміст.
8.00 Навіны.
8.10 "Дзівак". Дак. фільм.
8.20 Беларускі меры-дыян.
8.40 Тураб'ектыў. Па-дарожжы, сустрэчы, ад-пачынак.
9.00 Тэлебачанне — школе. Беларуская лі-таратура. 11 клас. "На-родная трагедыя". В. Быкаў і яго апавесць "Знак бяды".
9.40 Дзіцячы сеанс. "Уся справа ў капелю-шы". Забаўляльна-па-знавальная гульня-вік-тарына.
10.10 Аб'ёб.
10.40 Вока. Пра рэкла-му і не толькі...
11.00 "Вежы Фолці". Тэ-лесерыял (Вялікабры-танія).
11.55 Відзьма-нявідзь-ма.
13.00, 15.00 Навіны.
15.15 Відзакурс фран-цузскай мовы.
15.45 "Наканадні буду-чыні". "Тэлеэк-шоу".
16.10 Востраў натхнен-ня. "Я малюю".
16.25 Тэлеанонс.
16.30 Роднае слова.
16.50 "Кнігазбор".
17.00 Музычны ан-тракт.
17.10 Творцы. Ману-менталіст Уладзімір Крываблокі.
17.40 Эканаміст.
17.50 "Музычная абой-ма".
18.00 Навіны (з сурда-перакладам).
18.20 "Вежы Фолці". Тэ-лесерыял.
19.15 Тама дня.
19.35 Цёмны пакой. "Дасье".
20.00 Ток-шоу "Гэта мая работа". Прафесія — ліцейшчык.
20.25 Аўта-парк.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.45 "Цэпэр" з місіяй здароўя па ўсяму све-ту".
21.50 "Бляск і ўбоства куртызанак". 4-я серыя.
23.00 Каралеўскае па-ляванне.
23.40 Навіны.

ГРТ

11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Навіны.
11.15 "Мушкетёры праз дваццаць гадоў". 2-я се-рыя.
12.40 Леанід Якубовіч у тэлегульні "Кола гісто-ры".
13.25 Служу Расіі!
13.55, 20.40, 0.05 Пра-грама перадач.
14.20 "Легенды востра-ва скаргаў". Мультсе-рыял.
14.45 Кактус і К.
14.55 До-мі-соль.
15.15 Кліч джунгляў.
15.40 "Ніка і яго сябры". Маладзёжны серыял.
16.10 "Да шаснаццаці і старэй".
16.35 Вакол свету.
17.20 "Дзяўчына па іме-ні Лёс". Серыял.
18.05 Надвор'е.
18.10 Гадзіна пік.
18.35 "Адгадай мело-дыю". Тэлегульня.
19.00 "У пошуках стра-чаных". Сара Манц-ель.
19.45 "Спакойнай ночы, малышы!".
20.00 Час.
20.45 Смехаланамама. Вядучы — Я. Петрасян.
21.20 Футбол. "Аякс" (Галандыя) — "Ювен-тус" (Італія).
23.20 Прэс-экспрэс.
23.30 Футбол. Рэпа-таж аб матчы "Барусія" (Германія) — "Манчэ-стер Юнайтэд" (Англія).

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.35 L-клуб.
9.10—10.15 "Санта-

Барбара".
13.20 Ці-маркет.
13.25 Аўтограф.
13.30 Тэатр майёй памя-ці. Праграма В. Смеха-ва.
13.55 Ноу-хау.
14.10 Іваноў, Пятроў, Сі-дараў і іншыя.
14.50 Суайчыннікі.
15.20 Экспавеснік.
15.30 "Клубнічка". Тэле-серыял.
16.15 Там-там навіны.
16.25 Лукамор'е.
16.50 Паглядзі на сябе.
17.00 Ваша права.
17.15 Людзі, грошы, жыццё...
17.45 Расіяне.
18.05 "Санта-Барбара".
19.35 Добры вечар.
20.20 "Крымінальны квартэт". Маст. фільм.
22.35 Под'юм д'Арт.
23.15 Кафа "Абломаў".

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55 Інфарм ТБ.
12.10 "Гісторыя кахан-ня". Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.35 Парады саадава-дам.
14.10 Асабістая справа.
14.45 "Вяртанне ў "Адзі-нокі голуб".
15.35, 20.45 Тэлеслуж-ба бяспекі.
16.10 Яшчэ адна Расія.
16.55 "...Райўнеца ка-ханне".
17.30 Тэлемагазін.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 "Гісторыя кахан-ня". Серыял.
20.10 Узлётная паласа.
21.00 "Вяртанне ў "Адзі-нокі голуб".
22.05 Падзея.
22.20 Спартыўны агляд.
22.30—23.20 "Тэлекам-пакт". Музычнае шоу.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
9.15 Ранак.
9.30 "Жаночыя гісторыі. Доктар Кулі, жанчына-ўрач" (ЗША).
10.30, 17.30 Праграма для дзяцей "Вуліца Се-зам".
11.00, 13.00, 15.00 Сё-ня ўдзень.
12.00 Адкрыты свет.
13.20 Вялікая "Часінка".
15.35 Дыстанцыя 60.
16.35 Кінатэатр юнага глядача. "Блакитнае дрэва". Маст. фільм.
18.00, 21.00 Сёння ўвеч-ры.
18.40 Герой дня.
19.05 Свет кіно. "Апан-танасца". Маст. фільм (ЗША).
20.30 Рускі альбом.
21.45 "Круты Уокер: правасуддзе па-тэх-аску".
22.40 Часінка.
23.00 Сёння апоўначы.
23.20 Начная "Часінка".

ТБ-6 Масква

6.00, 8.00, 13.50, 18.00, 20.05, 22.45 Шэсць на-він.
6.10, 23.10, 0.20 Дыск-канал.
8.30 Шоу Івана Дзямі-дава "Абоз".
9.25, 20.15 Серыял "Дынастыя II (Сям'я Колбі)".
10.25, 12.25 Тэлемага-зін "Дзякуй за пакупку!"
11.00 Ералаш.
11.25, 18.10 Серыял "Рабыня Ізаўра".
12.05, 24.00 Знак якас-ці.
19.05 Ток-шоу "Я сама". "Залатая ліхаманка".
21.10 Тыя Хто.
21.40 Дэцэтыўны се-рыял "Новыя мошціўцы".
22.35 Шоу Бені Хіла.
8-ы канал
18.00 Мапет-шоу.
18.30 Іва Паер у маст. фільме "Давід і Галіаф".
20.00 Мульт-планета. "Тры маленькія парася-ці".
20.25 Даведальная служба-экспрэс.
20.30 Серыял "Горац".
21.30 Паліскал.
21.45 Аль Пачына ў маст. фільме "Мэрыя".

**Чацвер,
10 красавіка****Беларускае
тэлебачанне**

Тэхнічная прафілактыка да 15.49
16.00 Педагагічны эк-ран. Лёўскай школа на Беларусі.
16.30 Тэлебачанне — школе. Беларуская літа-ратура. 11 клас. "Ста-ронкі незабыўнай даў-ны". У. Караткевіч і яго раман "Каласы пад сяр-пом твайм".
17.00 Музычны антракт.
17.10 Урокі Наталлі На-важылавай.
17.40 Эканаміст.
17.50 "Музычная абой-ма".
18.00 Навіны.
18.20 "Вежы Фолці". Тэ-лесерыял.
19.15 Тама дня.
19.35 Вясна сялянскіх клопатаў. Гродзенская вобласць.
19.50 "АРТ-клуб". Прэм'ера рэжысёра Мі-калая Пілігіна.
20.25 Музычны антракт.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 "Тэлебарометр". Прагноз надвор'я.
22.05 "Бляск і ўбоства куртызанак". 5-я серыя.
23.15 "Крок". Праграма для моладзі.
23.45 Чэмпіянат Бела-русі па настольнаму тэ-нісу. Фіналы.
0.15 Навіны.

ГРТ

11.00, 14.00, 17.00, 23.05 Навіны.
11.15 "Мушкетёры праз дваццаць гадоў". 3-я се-рыя.
12.35 Футбол. "Барусія" (Германія) — "Манчэ-стер Юнайтэд" (Англія).
13.55, 20.40, 24.00 Пра-грама перадач.
14.20 "Легенды востра-ва скаргаў". Мультсерыял.
14.45 "Вост-раў Чунга-Чанга".
15.05 До-мі-соль.
15.40 "Ніка і яго сяб-ры". Мала-дзёжны се-рыял.
16.10 "Да шаснаццаці і старэй".
16.35 Вакол свету.
17.20 "Дзяўчына па імяні Лёс". Серыял.
18.00 Надвор'е.
18.05 Гадзіна пік.
18.30 Джэнтльмен-шоу.
19.00 Мая сям'я: як за-рабіць грошы.
19.45 "Спакойнай ночы, малышы!".
20.00 Час.
20.45 Сафі Ларэн, Мар-чэла Мастраяні і Кім Бе-сінджэр у фільме "Гато-вая сукенка (Высокая мода)" (1995 г.)
23.15 Фестываль эс-траднай песні ў Сан-Рэ-ма.

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
9.10—10.15 "Санта-Бар-бара". Маст. фільм.
13.20 Ці-маркет.
13.25 Аўтограф.
13.30 Царская ложа.
14.10 Іваноў, Пятроў, Сі-дараў і іншыя.
14.50 На парозе стагод-дзя.
15.20 Ваш партнёр.
15.25, 23.40 Тавары — поштай.
15.30 "Клубнічка". Тэле-серыял.
16.15 Там-там навіны.
16.25 Лукамор'е.
16.50 Паглядзі на сябе.
17.00 "Цёмная" для А. Волкава.
17.15 Выбраныя.
17.45 Расіяне.
18.05 "Санта-Барбара". Маст. фільм.
19.35 Добры вечар.
20.20 Куміры мінулых гадоў. Л. Смірнова ў фільме "Маё каханне".
21.45 "Востраў". Мульт-фільм для дарослых.
22.35 "Бэла". Да юбілею Б. Ахмадулінай.
23.00 Па вашых пісьмах.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55 Інфарм ТБ.
12.10 "Гісторыя кахан-
ня". Серыял.
13.00 Тэрмін адказу —
сёння.
13.35 Парады садо-
дам.
14.10 Праграма "Без
казы" прадстаўляе
"Зорны розыгрыш".
14.45 "Забойствы на ву-
ліцы Морг". Маст. фільм
(ЗША). 1-я серыя.
15.35, 20.45 Тэлеслуж-
ба бяспекі.
16.05 Дом кіно. Алег Та-
бакоў, Уладзімір Ма-
шкоў, Яўгеній Міронаў,
Алег Меншыкаў.
16.50 Дацячае ТБ. "Ка-
ша-малаша", "Тры колы,
фаліант...".
17.30 Тэлемагазин.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 "Гісторыя кахан-
ня". Серыял.
20.10 "Кахаю", Спявае
Т. Аўсценка.
21.00 "Забойствы на ву-
ліцы Морг". Маст. фільм
(ЗША). 1-я серыя.
22.05 Падзея.
22.20 Спартыўны агляд.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
9.15 Ранак.
9.30 Жаночыя гісторыі.
"Доктар Куін, жанчына-
ўрач".
10.30, 17.30 Праграма
для дзяцей. "Вуліца Се-
зам".
11.00, 13.00, 15.00 Сё-
ння ўдзень.
12.00 Адкрыты свет.
13.20 Вялікая "Часінка".
15.35 "Дыстанцыя 60 +
"Шнаўчак".
16.35 Кінатэатр юнага
гледача. "Блакiтнае
дрэва". Маст. фільм.
18.00, 21.00 Сёння ўе-
чары.
18.40 Герой дня.
19.05 Свет кіно. Мікі
Рурк і Стывен Балду-
ін у фільме "Час
падзення" (ЗША).
20.45 Рускі
альбом.
21.45 "Кру-
ты Уокер:
правасуд-
дзе па-тэх-
аску".
22.40 Часін-
ка.
23.00 Сёння
апоўначы.
23.20 Начная "Ча-
сінка".
24.00 Кіно не для ўсіх.
Джан-Марыя Валанта,
Паола Баначэлі ў філь-
ме Франчэска Рэзі
"Хрыстос спыніўся ў
Эболі" (Францыя—Іта-
лія).

ТБ-6 Масква

6.00, 8.00, 13.50, 18.00,
20.00, 22.45 Шэсць на-
він.
6.10, 23.10, 0.20 Дыск-
канал.
7.45, 10.15 Аптэка.
8.10 Прыватны выпадак.
8.25 Гумарыстычная
праграма "Назло рэкор-
дам".
8.50 Серыял "Па слядах
Усёмагутных". "Загуб-
леная ў джунглях гора-
да".
9.20, 20.15 Серыял "Ды-
настыя II (Сям'я Колбі)".
10.25 Праграма А. Па-
лiткоўскага.
11.00 "Ералаш".
11.25, 18.10 Серыял "Ра-
быня Ізаўра".
12.05, 24.00 Знак якас-
ці.
12.25 Тэлемагазин "Дзя-
куй за пакупку!".
19.05 Ток-шоу "Зрабі
крок".
21.10 Тыя Хто.
21.40 Дэталістычны серы-
ял "Новыя Мсціўцы".
22.30 Шоу Бені Хіла.

8-ы канал

18.00 Мульти-планета.
18.15 Х. Форд у маст.
фільме "Што датычыць
Генры".
20.00 Класіка У. Дыс-
нея. "Легенда аб спячай
лашчыне".
20.30 Серыял "Горац".
21.30 Музычны канеер.
22.00 М. Стрып у маст.
фільме "Да і пасля".

**Пятніца,
11 красавіка**

**Беларускае
тэлебачанне**
8.00 Навіны.
8.10 "Тэлебарометр".
Прагноз надвор'я.
8.20 Аўта-парк.
8.30 Бархатны сезон.
Музычна-забаўляльная
праграма.
9.00 Тэлебачанне —
школе. Беларуская літа-
ратура. 11-ы клас. "Ста-
ронкі незабыўнай даўні-
ны". У. Караткевіч і яго
раман "Каласы пад сяр-
пом тваім".
9.30 Дзіцячы сеанс. "Ад-
чыненае акно", "Адна
кропля". Мультифільм.
9.50 "Вежы Фолці". Тэ-
лесерыял.
10.45 Каралеўскае па-
ляванне.
11.30 "Гісторыі знакамі-
тых уцекаў". Тэлесеры-
ял (Францыя—Італія). 1-
я серыя.
12.25 Зорная ростань.
Тэлеконкурс маладых
артыстаў эстрады.
13.00 Навіны.
15.00 Навіны.
15.15 Відэакурс фран-
цузскай мовы.
15.45 "Пераход". Пера-
дача для падлеткаў.
16.15 "Азарычы — сум-
ная памяць вайны". Тэ-
ленарыс.
16.50 Эканаміст.
17.00 Да Міжнароднага
дня вызвалення вязняў
фашысцкіх канцлага-
раў. Канцэрт хору вета-
ранаў Палаца культуры
Белсаўпрофа.
17.30 "Каложская царк-
ва". Дак. фільм.
17.50 "Музычная абой-
ма".
18.00 Навіны (з сурда-
перакладам).
18.20 "Гісторыі знакамі-
тых уцекаў". Тэлесеры-
ял. 1-я серыя.
19.15 Тэма дня.
19.35 Творцы. Паэт Ра-
ман Тармола-Мірскі.
20.00 "У джазе толькі
дзяўчаты". Забаўляль-
ная праграма.
20.25 Музычны антракт.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 Л. Касаткіна ў
маст. фільме "Помні імя
сваё".
23.40 Акалада. Музыч-
на-забаўляльная пра-
грама.
0.10 Навіны.

ГРТ

11.00, 14.00, 17.00,
22.55 Навіны.
11.15 "Мушкетёры праз
дваццаць гадоў". 4-я се-
рыя.
12.55 Джэнтльмен-шоу.
13.25 "Дзяўзья Сцёпа
— міліцыянер", "Розна-
каляровая гісторыя".
Мультифільм.
13.55, 20.40, 1.10 Пра-
грама перадач.
14.20 "Легенды востра-
ва скарбаў", Мультисе-
рыял.
14.45 Фільм-казка "Ка-
ралеўства крывых ляс-
таркаў".
16.05 ...Да шаснаццаці і
старэй.
16.30 Магія: свет звыш-
натуральнага.
17.20 "Дзяўчына па іме-
ні Лёс". Серыял.
18.10 Надвор'е.
18.15 Чалавек і закон.
18.45 Поле чудаў.
19.45 "Спакойнай ночы,
малышы".
20.00 Час.
20.45 Вялікія сышчыкі:
Каломба ў дэтэктыве
"Сцівен Спілберг спя-
шаецца на дапамогу".
22.10 Погляд.
23.05 Начная кіназала.
Квенцін Таранціна ў мі-
стычных трылеры "Ад за-
хаду да сцягану".

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00,
22.00 Весткі.
9.10—10.15 "Санта-Бар-
бара". Маст. фільм.
13.20 Ці-маркет.
13.25 Аўтограф.
13.30 Момент ісціны.
13.55 Рэпартаж.
14.10 Івану, Пятроў, Сі-
дараў і іншыя.
14.50 Залатая карта Ра-
сіі.
15.20 Паліка, 14.
15.25 Тавары —

поштай.
15.30 "Клубнічка". Тэле-
серыял.
16.15 Там-там навіны.
16.25 Лукамор'е.
16.45 Паглядзі на сябе.
17.00 Нічога, акрамя...
17.15 Парламенцкі вес-
нік.
17.45 Расіяне.
18.05 "Санта-Барбара".
Маст. фільм.
19.35 Добры вечар.
20.20 Гісторыі кахан-
ня. "Вельмі верная жонка".
Маст. фільм.
21.45 "Леў і бык". Мульти-
фільм для дарослых.
22.35 Ціхі дом. Прагра-
ма С. Шалахова.
23.15 Начны экспрэс.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55,
18.55, 21.55 Інфарм ТБ.
12.10 "Гісторыя кахан-
ня". Серыял.
13.00 Тэрмін адказу —
сёння.
13.35 Парады садо-
дам.
14.10 Ток-шоу "Наўзда-
гад". Г. Хазанаў.
14.45 "Забойствы на ву-
ліцы Морг". 2-я серыя.
15.35, 20.45 Тэлеслуж-
ба бяспекі.
16.10 Грае п'яніст Данг
Тхай Шон.
16.30 "На струнах памя-
ці". Да юбілея квартэта
імя С. Танеева.
16.55 Зебра.
17.30 Тэлемагазин.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 "Гісторыя кахан-
ня". Серыял.
20.10 "Чорны кот". Мас-
тачка-публіцыстычная
праграма.
21.00 "Забойствы на ву-
ліцы Морг". Маст. фільм
(ЗША). 2-я серыя.
22.05 Падзея.
22.20 Спартыўны агляд.
22.30 Як быць каханымі.
23.10 "Фрэйд". Серыял
(Вялікабрытанія). 2-я
серыя.

НТБ

5.00 Сёння раніцай.
9.15 Ранак.
9.30 Жаночыя гісторыі.
"Доктар Куін, жанчына-
ўрач".
10.30 Праграма для
дзяцей. "Вуліца Сезам".
11.00, 13.00, 15.00 Сё-
ння ўдзень.
12.00 Адкрыты свет.
13.20 Вялікая "Часінка".
15.35 Дыстанцыя 60.
16.35 Маст. фільм "Бла-
кітнае дрэва".
17.30 Футбольны клуб.
18.00, 21.00 Сёння ўе-
чары.
18.40 Герой дня.
19.05 Камедыя "Дама з
папуаём".
21.45 "Круты Уокер:
правасуддзе па-тэх-
аску".
22.40 Часінка.
23.00 Сёння апоўначы.
23.20 Начная "Часінка".
23.45 Свет кіно. "О, Се-
рафіна". Маст. фільм
(Італія).

ТБ-6 Масква

6.00, 8.00, 13.50, 18.40,
20.50, 23.20 Шэсць на-
він.
6.10, 23.45, 0.55 Дыск-
канал.
6.40, 13.20 Мультисеры-
ял "Вечер у вербах".
7.45, 10.15 Аптэка.
8.10 Прыватны выпадак.
8.30 Ток-шоу "Маё кіно"
з Віктарам Мірзэжам.
9.25 Серыял "Дынастыя
II (Сям'я Колбі)".
10.25, 12.45 Тэлемага-
зін "Дзякуй за пакупку".
11.00 Томі Лі Джонс у
фільме "Красавіцкая ра-
ніца" (ЗША).
18.10 Вы — відавочка.
18.55 Маст. фільм "Ад-
дзел па расследаванню
забойстваў" (ЗША).
21.00 Клуб "12 капеек".
21.30 Л. Куралёў і В.
Ізотава ў дэтэктыве
"Прыгавор" (Расія—
ЗША).

8-ы канал

18.00 Мульти-планета.
18.15 Для дзяцей. "Кні-
га джунгляў".
20.00 Класіка У. Дыс-
нея.
20.25 Даведная служ-
ба-экспрэс.
20.30 Sport-action.
21.45 Фільм Ежы Гоф-
мана "Знахар".

**Субота,
12 красавіка**

**Беларускае
тэлебачанне**
8.00 Навіны.
8.15 Здароўе. Парады ан-
калага.
8.45 "Востраў натхнення".
9.05 Праграма мультифіль-
маў кінастудыі "Беларусь-
фільм". "Ты мяне не бой-
ся", "Як дзед за дажджом
хадзіў", "Мая мама — ча-
раўніца".
9.35 Чэмпіятат Беларусі
па спартыўных танцах.
10.10 Урокі Наталі Навя-
жывай.
10.40 "Рэгіён". Перадача з
Гомеля.
11.10 Лёс мой і надзея. Са-
цыяльная рэабілітацыя ін-
валідаў.
11.40 "Музычная абойма".
Вынікі тыдня.
11.55 "Сусвет". Беларусь і
касманаўтыка.
12.30 Шматгалоссе. Наро-
ды Беларусі: гісторыя,
культура, быт.
13.00 Радавод. "Што ні
край, то свой звычай"
(Польшча).
13.15 Тэлеспорт.
14.00 "Усе мы родам з дзя-
цінства". III Усебеларускі
тэлефестываль юных та-
лентаў. Віцебская воб-
ласць.
15.00 Навіны.
15.20 "Агледзіны". Карот-
каметражны фільм Белар-
ускага телебачання.
15.55 "Рызыка-версія". Тэ-
легульня.
16.25 Беларускі дом. Мас-
тачка-публіцыстычная
праграма.
17.00 Футбол. Чэмпіятат
Беларусі. "Тарпедэ"
(Мінск) — "Дынама-93". 2-
гі тайм.
17.50 Галерэя. Мастак Ры-
гор Несцераў.
18.25 Зорная ростань. Га-
ла-канцэрт маладых ар-
тыстаў эстрады.
18.55 Гісторыя кахан-
ня.
20.40 Калыханка.
21.00 Навіны.
21.45 Чэмпіятат свету па
хакее. Беларусь — Данія.
2-гі і 3-ці перады. Транс-
ляцыя з Польшчы.
23.30 А. Табакоў у маст.
фільме "Карабель пры-
шэльцаў".
1.05 Відэама-нявідэма.

ГРТ

7.00 Касмічныя прыгоды ў
фільме "Масква—
Касцілья".
8.25 Мультисерыял.
8.45 Хатняя бібліятэка.
9.00, 14.00, 17.45 Навіны.
9.10 Слова пастыра.
9.30 Не звайі!
10.00 Ранішня пошта.
10.35 Смак.
10.55 Праграма "Запра-
шэнне да музыкі".
11.35 Фільм "Дарагі мой
чалавек".
13.25 Відавочнае — нева-
рагоднае.
13.55, 20.50, 0.40 Прагра-
ма перадач.
14.20 Ток-шоу "Паехаці!"
15.00 Мультифільм.
15.15 У свеце жывёл.
15.55 Футбол. "Дынама"
(Масква) — "Ростсель-
маш" (Растов-на-Доне).
18.00 Надвор'е.
18.05 "Каламбур".
18.40 Серыял "Згубленыя
ў часе" Сцівена Кінга.
19.45 "Спакойнай ночы,
малышы".
20.00 Час.
20.55 "Залатая серыя".
Фільм "Утаймаванне
агно".
0.00 Сафія Ратару ў кан-
цэртнай праграме "Кумі-
ры, куміры...".

Расія

8.05 Мемарына. Тэлегуль-
ня.
8.30 Клуб "Адрэналін".
8.45 Добрай раніцы, краі-
на!
9.30 У свеце жывёл.
10.00 Весткі ў адзіна-
цац.
10.15 Хочаце здымацца ў
кіно?
10.55 Рамансіяда-97.
11.05 Лепшыя гульні НБА.
12.00 Анімацыйны субсе-
днік.
12.30 Паэт у Расіі —
больш, чым паэт.
13.00 Весткі пра...
13.25 "Расія ў вайне. Кроў
на снезе". Фільм 1-ы.
14.20 Кароке па-руску.
14.50 Дайны партрэт.
15.15 Бясцэннае падарож-
жа.
15.45 Мужчына і жанчына.
16.30 Тэлеопск.
17.10 Канцэрт А. Градска-
га.
19.00 Весткі.
19.35 Сам сабе рэжысёр.
20.10 "Маўклівы партнёр".
Маст. фільм (ЗША).
22.15 Момент ісціны.
23.10 Рэпартаж.
23.25 — 0.18 Праграма
"А".

Санкт-Пецярбург

9.05 "Гонар мая". Ваенны
агляд.
9.35 "Усе мы — суседзі".

Тэлефільм (Германія).
10.05 "Інспектар Гаджэт".
Мультисерыял (Францыя).
10.30 "Каралавы трохву-
гольнік". Дак. серыял (Вя-
лікабрытанія).
11.20 Ток-шоу "Наўзда-
гад". М. Ульянаў.
11.55, 13.55, 15.55, 18.55
Інфарм ТБ.
12.10 Да 60-годдзя Пецяр-
бургскага ТБ. Залаты
фонд. Фільм Капелія.
14.10 Яшчэ адна Расія.
14.40 "Тэатральная пра-
вінцыя?". Волагада.
15.10 Гістарычныя рассле-
даванні.
16.10 Спартыўны агляд.
16.30 Гульня "Лато-бінга".
17.30 Тэлемагазин.
18.40 Вялікі фестываль.
19.20 Мультифільм для да-
рослых "Парыжскі дождж".
19.35 "Ананасы ў шампан-
скім". Прэм'ера тэлевізій-
нага спектакля паводле
твораў І. Сявяраніна.
20.55 Свецкая хроніка.
21.10 Блэф-клуб.
21.50 "Парад парадаў"
прадстаўляе Вячаслава
Малежыка.
22.35 Экспрэс-кіно.
22.55—0.20 "Паветраны
пацалунак". Прэм'ера
маст. фільма (Расія).

НТБ

7.00 Сёння раніцай.
9.00 Мультисерыял "Дына-
заўрык па імені Дзік".
9.30 Тэлегульня "Зразу-
мей мяне".
10.00 Свет прыгод і фан-
тастыкі. Маст. фільм "Ле-
генда пра згублены гора-
да".
10.45 Ад "Вінта".
11.00, 15.00 Сёння ўдзень.
12.00 Хакі. Чэмпіятат Ра-
сіі. Фінал.
14.30 "Панарама" з Усёва-
ладам Аўчынінкіным.
16.00 Рускі альбом.
16.30 Мультисерыял "Чала-
век-паўук".
17.00 Час "Ч" з Вольгай
Кучкінай.
17.30 Дог-шоу. Я і мой са-
бака.
18.00, 21.00 Сёння ўвеча-
ры.
18.30 Герой дня без галь-
штука.
18.55 Свет кіно. П'ер Ры-
шар і Джэйн Біркін у філь-
ме Клода Зідэ "Ён пачы-
нае злавацца" (Францыя).
20.45 "Лялькі".
21.45 Надвор'е-67.
22.30 Суботняе шоу Міка-
лая Фаменкі "Імперыя
страці".
23.10 "Футбольны клуб"
прадстаўляе чэмпіятат Ра-
сіі. 5-ы тур.
24.00 Начны канал. "Плей-
бой-шоу".

ТБ-6 Масква

6.00, 7.00, 18.05, 20.05
Шэсць навін.
6.10 Музыка кіно. Песні з
к/ф С. Салаўёва.
6.30 Клуб "12 капеек".
7.10, 23.20 Дарожны па-
труль.
7.25 Дзіцячы сеанс. "Зда-
равяк".
9.00 "Том, Джэры і іх ся-
бры". Мультифільм.
9.55 Праграма для дзяцей
"Гэта мы не прыходзілі".
10.25 Серыял аб прыро-
дзе "Дакая прырода Аў-
страліі".
11.25 Адкрыцці тыдня.
12.00 Кінаканал "Кінес-
коп".
13.05 Дыск-канал для дзя-
цей.
13.55 Ток-шоу "Я сама!
"Залатая ліхаманка".
14.55 Ток-шоу "Прафесія".
"Касманаўт".
15.50 Клуб адзіночкі сэр-
цаў.
16.20 Прыгоднікі серыял
"Згублены свет".
17.15 Парыж, Парыж.
17.45 Кінападрабязна.
18.15 Зоркі эстрады. Та-
цыя Буланава.
18.55 Скандалы тыдня.
19.30 Гумарыстычная пра-
грама "ОСН-студыя".
20.15 Сатырычны кіна-
соліс "Фіціль".
20.30 Алег Стрыжэнаў у
фантастычнай камедыі
"Яго звалі Роберт".
22.20 Шоу Івана Дзяміда-
ва "Абоз".
23.45 Дыск-канал. Леў Ле-
шчанка.
0.50 Начны сеанс. "Шалё-
ны ўл-энд дзяўчат-балель-
шчыц".

8-ы канал

15.00 Хрысціянская пра-
грама.
15.30 Навукова-папулярны
экран.
15.45 Дак. фільм "Марскі
дэсант".
16.30 Свет прыгод. Маст.
фільм "У цэнтры Зямлі".
18.00 КВЗ-люкс.
18.30 Залаты фонд.
Мультифільм "Казка пра ца-
ра Салтана".
19.30 На-лі-вай!
20.00 Маргарэт Лі ў маст.
фільме "Самсон і піраты".
21.30 Паліскоп.
21.45 Hi-Fi music.
22.15 Ж.-К. Ван Дам у
маст. фільме "Леон".

**Нядзеля,
13 красавіка**

**Беларускае
тэлебачанне**
8.00 "Кактэйль па нядзе-
лях".
9.00 Тэлебачанне.
9.30 Мультиклуб.
10.00 Вяшчыня свету. Тэ-
левіктарына.
10.35 "Усё нармальна, ма-
ма!" Забаўляльная прагра-
ма.
11.05 Тураб'ектыў. Падар-
ожжы, сустрэчы, адпачы-
нак.
11.25 Арсенал. Праграма
для вайскоўцаў.
11.55 "Вайна ў паветры".
Дак. серыял (ЗША).
12.20 Вясковы. Магілёў-
скі раён.
12.50 Востраў натхнення.
"Насустрэч".
13.30 Алімп.
13.50 Існасць. Духовная
праграма.
14.20 "Залатыя ключы". Тэ-
лефестываль народнай
творчасці.
15.00 Навіны.
15.15 Бон тон. Тэлечасопіс
моды.
15.45 Тэлеанонс.
15.50 "Ліса". Мультифільм
для дарослых.
16.00 Творчы вечар кампа-
зітара Мікалая Сачуры.
17.25 Творчае маладзёж-
нае аб'яднанне "Крок".
"Оскар". Тэлегульня.
18.00 Бархатны сезон. Му-
зычна-забаўляльная пра-
грама.
18.30 Абібок.
19.05 Ток-шоу "Карам-
боль" з удзелам артыста
Юрыя Якаўлева.
19.40 Калыханка.
20.00 Рэзананс.
20.50 Тэлеанонс.
20.55 Чэмпіятат свету па
хакее. Беларусь—Поль-
шча. Трансляцыя з Польш-
чы.
23.30 "Сінема". Маст.
фільм М. Карнэ "Цудоўны
візіт" (Францыя—Італія).

ГРТ

7.00 Касмічныя прыгоды ў
фільме "Падлет і Усёва-
лад".
8.25 Мультифільм.
9.00, 14.00, 23.45 Навіны.
9.15 "Басталковыя замет-
кі".
9.30 Пакуль усё дома.
10.10 Ранішня зорка.
11.00 Служу Расіі!
11.30 Іграй, гармонік, лю-
бы!
12.00 Правінцыяльныя гіс-
торыі.
12.20 Серыял "Падводная
адзеся каманды Кусто".
13.20 Смехаланама.
13.55, 20.35, 23.55 Пра-
грама перадач.
14.20 Серыял "Сімфані-
чная тайна".
14.45 Клуб падарожнікаў.
15.30 Вяртанне Траця-
коўкі.
15.55 Мультифестываль.
16.40 "Адзін на адзін".
17.10 Шчаслівы выпадак.
18.00 Надвор'е.
18.10 Клуб "Белы папу-
гай".
19.00 Серыял "Згубленыя
ў часе" Сцівена Кінга.
19.50 Кінаафіша.
20.00 Час.
20.40 Футбольны агляд.
21.00 Маст. фільм "Кры-
мінальнае чытанне".

Расія

8.10 "Солці". Тэлесерыял
(ЗША).
8.35 Ва ўсіх на вуснах.
8.50 Добрай раніцы, краі-
на!
9.30 Прысяга.
10.00 Весткі ў адзіна-
цац.
10.15 Рускае лато.
10.55 Мода.
11.00 Кніжная лаўка.
11.25 Наш час.
11.50 Музыка на дэсерце.
12.05 Чалавек на Зямлі.
12.30 Сад культуры.
13.00 Весткі.
13.25 "Расія ў вайне. Кроў
на снезе". Фільм 2-гі.
14.20 Чароўны свет Дыс-
нея. "Крануты", "Аладзін".
15.15 Рэпартаж ні аб чым.
15.30 Доўганы-шоу.
16.00 Увесь свет. Прагра-
ма Л. Млечына.
16.40 Вечар з А. Гурно-
вым. "Тарачная тэма".
16.55 "Адзін супраць усіх".
Тэлегульня.
17.10 Дзіўны свет.
17.25 L-клуб.
17.55 РТР у гасцях у тэле-
гледачоў.
18.10 "Аншла" прадстаў-
ляе.
18.40 "Сітуацыя". Інтэрак-
тыўнае кіно.
19.00 Люстэрка.
20.00 "Гарадок". Забаў-
ляльная праграма.
20.35 Футбол без межаў.
21.05 Нобелеўскія лаўра-
ты. Прэм'ера фільма Э.
Рэдзінскага "Аляксандр
Салжаніцын".
21.50 "К-2" прадстаўляе:
праграма Сяргея Салаўё-
ва "САС".
22.45 У Ксюшы.
23.15—0.50 "Пажытак ба-
гоў-2". Маст. фільм

(ЗША).

Санкт-Пецярбург

8.30 Гаючае слова.
9.05 Тата, мама і я — стар-
туючая сям'я.
9.35 Авертайм.
10.05 "Інспектар Гаджэт".
Мультисерыял (Францыя).
10.30 "Вампіры, птушкі-
дзяблы і духі". Дак. серыял
(Вялікабрытанія).
11.20 Раман з героем.
11.55, 14.00, 15.55, 18.55
Зваротны адлік.
12.10 "Пераклічка". Маст.
фільм (Таджыкістан).
14.15 Яшчэ адна Расія.
15.10 Штрых да партрэта
аван

КАЛЯНДАР ТРАДЫЦЫЙНЫХ ФЕСТЫВАЛЯЎ І СВЯТАЎ УСТАНОВАЎ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ

МАЙ

Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонікі"
30 мая — 1 чэрвеня, г.Паставы, Віцебская вобласць
Прываюць удзел мастацкай калектывы і асобныя выканаўцы на народных інструментах, гармоніку, прыпевачнікі
Міністэрства культуры: (017) 223-73-63

Упраўленне культуры Віцебскага аблвыканкома: (8-021-2) 37-62-15
Аддзел культуры Пастаўскага райвыканкома: (8-021-55) 2-19-45

Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці "Голас дзяцінства"
30 мая — 1 чэрвеня, г.Мінск, Цэнтральны дзіцячы парк імя М.Горкага
Прываюць удзел калектывы з Беларусі, Балгарыі, краін Балтыі, Германіі, Польшчы, Чэхіі
Упраўленне культуры Мінгарвыканкома: (8-017) 221-74-97

Міжнародны фестываль сямейнай творчасці "Радавод"
Май — чэрвень, г.Гомель
Прываюць удзел творчыя сям'і Гомельскай, Бранскай, Чарнігаўскай абласцей
Упраўленне культуры Гомельскага аблвыканкома: (8-023-2) 53-51-20
Гомельскі абласны цэнтр народнай творчасці: (8-023-2) 53-30-51

У абласны фестываль хароў ветэранаў вайны і працы
г.Брэст
Прываюць удзел хары, аматарскія аб'яднанні, клубы ветэранаў
Брэсцкі абласны грамадска-культурны цэнтр: (8-016-2) 26-61-60, 26-41-53, 26-36-86

Абласное свята народнага танца
г.Віцебск
Прываюць удзел танцавальныя калектывы ўстаноў культуры
Упраўленне культуры Віцебскага аблвыканкома: (8-021-2) 37-62-15
Віцебскі абласны цэнтр народнай творчасці: (8-021-2) 36-43-64

XIII абласны з'езд юных талентаў Міншчыны
г.Мінск
Прываюць удзел юныя пазты вобласці
Мінская абласная бібліятэка імя А.Пушкіна: (8-017)
Аддзел культуры Лагойскага райвыканкома: (8-274) 236-84-84

Абласное свята духовай музыкі "Мінскі вальс"
г.Валожын, Мінская вобласць
Прываюць удзел самадзейных духовай аркестры
Аддзел культуры Валожынскага райвыканкома: (8-272) 5-55-45
Мінскі абласны цэнтр народнай творчасці: (8-017) 239-67-02

Фестываль дзіцячых эстрадных калектываў "Жаўрукі Багрыма"
Май—чэрвень, в.Крошын, Баранавіцкі раён, Брэсцкая вобласць
Прываюць удзел дзіцячыя эстрадныя калектывы, выканаўцы эстрадных песні
Аддзел культуры Баранавіцкага гарвыканкома: (8-016-34) 2-49-62

Гарадскі фестываль нацыянальных культур
г.Гомель
Прываюць удзел творчыя калектывы нацыянальных меншасцяў
Аддзел культуры Гомельскага гарвыканкома: (8-023-2) 53-15-80

Гарадскі фестываль юных талентаў "Правінцыя—97"

г.Светлагорск, Гомельская вобласць
Прываюць удзел дзіцячыя і юнацкія калектывы, індывідуальныя выканаўцы
Аддзел культуры Светлагорскага гарвыканкома: (8-023-42) 2-22-80

Гарадское свята "Магілёў — 730 год"
23—25 мая, г.Магілёў
Прываюць удзел самадзейных калектывы ўстаноў культуры
Упраўленне культуры Магілёўскага гарвыканкома: (8-022-2) 25-29-80

Свята сямейнай творчасці
15 мая, г.п.Ганцавічы, Брэсцкая вобласць
Прываюць удзел сямейныя аматарскія калектывы
Аддзел культуры Ганцавіцкага райвыканкома: (8-016-46) 2-15-45, 2-21-48

Райнае свята мастацтваў "Браслаўскія зарніцы — 97"
г.Браслаў, Віцебская вобласць
Прываюць удзел калектывы мастацкай самадзейнасці
Аддзел культуры Браслаўскага райвыканкома: (8-021-53) 2-26-51

Райнае свята, прысвечанае Кірылу Тураўскаму
11 мая, г.п.Тураў, Гомельская вобласць
Прываюць удзел рэлігійныя дзеячы, творчыя калектывы вобласці, раёна
Аддзел культуры Жыткавіцкага райвыканкома: (8-023-53) 2-12-80

Райны фестываль дзіцячай творчасці "Цудоўная краіна Несцерка"
Гомельскі раённы Дом культуры
Прываюць удзел дзіцячыя калектывы і індывідуальныя выканаўцы
Аддзел культуры Гомельскага райвыканкома: (8-023-222) 3-22-80

Райнае свята танца "Рагачоўскі карагод"
Рагачоўскі раён, Гомельская вобласць
Прываюць удзел танцавальныя калектывы
Аддзел культуры Рагачоўскага райвыканкома: (8-023-39) 2-12-80

Райнае этнаграфічнае свята для дзяцей "Кола год"
г.п.Быхаў, Магілёўская вобласць
Прываюць удзел дзіцячыя калектывы, студыі, аб'яднанні
Быхаўскі раённы Дом народнай творчасці: (8-022-31) 2-21-65

Райны фестываль народнай творчасці "Веснавыя колеры"
в.Вяззе, Асіповіцкі раён, Магілёўская вобласць
Прываюць удзел калектывы мастацкай самадзейнасці, асобныя выканаўцы
Аддзел культуры Асіповіцкага райвыканкома: (8-022-35) 2-25-45

Райнае свята "Грай, гармонік"
г.п.Касцюковічы, Магілёўская вобласць
Прываюць удзел калектывы мастацкай самадзейнасці, асобныя выканаўцы
Аддзел культуры Касцюковіцкага райвыканкома: (8-022-45) 2-15-58

Райны фестываль юных музыкантаў "Сымон-музыка"
г.Стоўбцы, Мінская вобласць
Прываюць удзел юныя музыканты-выканаўцы
Аддзел культуры Стаўбцоўскага райвыканкома: (8-217) 5-55-45

НЯХАЙ ЖЫВЕ МОДА НА НАРОДНЫ СТРОЙ І НАРОДНУЮ СТРАВУ!

(Многа незвычайнага вы можаце пабачыць і пакаштаваць самі!)

За акном ішоў снег, пляя белыя карункі завіруха, а за ўтульных пакоях Лепельскага Дома рамёстваў дзяўчаткі і хлопчыкі стваралі Прыгажосць. Тут, пад адным дахам працуюць гурткі традыцыйных беларускіх мастацтваў: ткацтва, ганчарства, саломаліцтва, выцінанкі... Незвычайная цэльнасць, якая праявілася ад народных вырабаў, што проста на вачах выходзілі з пад спрытных рук маладых умельцаў, ахутвала сэрцы чыноўных мужоў першароднай, як кажуць "ад самой зямлі" — пшчотай.

А мужы сабраліся ў 20-тысячным раённым цэнтры не толькі дзеля таго, каб адчуць гэтую пшчоту, а дзеля таго, каб падумаць, як захаваць яе для нашчадкаў.

27—28 красавіка ў Лепелі праходзіла агульнае пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры па праблемах падтрымкі і захавання традыцыйнай культуры Беларусі, на якое былі запрошаны і краўнікі ўпраўленняў культуры аблвыканкомаў і райвыканкомаў, дырэктары метадычных цэнтраў, прадстаўнікі творчых саюзаў. Лейтматывам усіх мерапрыемстваў былі трыюма за сучасны стан традыцыйнай культуры і рашучасць знайсці шлях, каб падтрымаць нашую народную культуру.

Вельмі паказальным у гэтым плане была тэматычная праграма па абрадавых матывах Лепельшчыны "Каса — дзявочая краса". Цікавы, новы падыход выявілі пастаноўшчыкі ў стварэнні гэтай праграмы. У ёй яны змаглі выдатна спалучыць дзве, здавалася б,

розныя формы мастацтваў: моды (а ў прыватнасці — паказ моды) і народнага абраду. Думаецца, што гэтую праграму можна было ставіць на сцэне любога Дома культуры.

Сюжэтна яна выглядае прыкладна гэтым чынам:

У недалёкай беларускай мінуўшчыне незамужнія дзяўчаты хадзілі з даўгімі косамі і не хавалі іх пад хусткамі ці каптурамі.

1. На сцэне — даўгакосая дзяўчынка і малады статны хлопец, ён гайдае яе на арэях. А перад імі на подыум выходзяць дзяўчаты, апранутыя ў традыцыйныя народныя строі, якія насілі незамужнія беларускі.

2. Пасля дзяўчыну выдаюць за муж. Адбываецца абрад "выкуп нявесты", старэнкі бабулькі спяваюць старажытныя абрадавыя песні. Затым на подыуме — шлюбныя строі Беларусі.

3. Дзяўчына — за мужам, яе косы сяброўкі закручваюць і хавуюць пад каптуром — болей ніколі яна нікому, акрамя свайго мужа, іх не пакажа.

На подыуме — дэманстрацыя народных жаночых галаўных убораў.

4. На сцэне беларуская мадонна — жанчына з дзіцем. На подыуме — паказ строяў, якія насілі замужнія беларускі.

Усё, безумоўна, суправаджаецца фальклорнай альбо фолкаровай музыкой.

Здаецца, што паставіць гэтую дзею не вельмі складана, бо вядома, што ў старых людзей захоўваецца адзінства, якое яны на-

сілі ў маладосці, альбо ў розных дамах культуры ці проста ў сябе ў хатах дагэтуль майстрылі робяць народныя ўборы. Чаму ж не спалучыць сучаснасць з традыцыяй?

Як заўважылі на пасяджэнні выязной калегіі Міністэрства культуры, дзяўчына, якая на подыуме з гонарам дэманстравала народныя строі, ніколі не зможа не тое што абразіць, але і нейкім чынам прыняць набытыя традыцыі свайго краю. Тое ж самае можна сказаць пра публіку, якой было вельмі шмат у той зале і якая ўзнагародзіла народных "модніц" доўгімі шчырымі авацыямі.

Незвычайныя спалучэнні розных відаў мастацтва дзеля прапаганды, іншымі словамі — вынаходжанне новых форм прапаганды традыцыйнай культуры — гэта адзін і даволі перспектывны шлях падтрымкі гэтай культуры. Але на калегіі быў абмеркаваны і часткова прадэманстраваны іншы, даўно правяраны, спосаб падтрымкі традыцыйнага мастацтва — лепшым майстрам, што ўдзельнічалі ў выставе народных вырабаў, былі ўручаны грашовыя прэміі.

А каб смак традыцыйнай культуры надоўга захаваўся ў памяці ўсёх удзельнікаў калегіі, ввечару аднаго дня склалі традыцыйныя беларускія стравы.

Праўда, вы, нашыя шануюныя чытачы, можаце самі адчуць гэта, пакаштаваўшы тую ж страву. Рэцэпты з буклета, выдадзенага Беларускай інстытутам праблем культуры да гэтага мерапрыемства, мы амяшчаем ніжэй.

С.М.

в.Чаросава
Знарко Ніна Вікенцьеўна,
1932 г.н.

КЛЕЦКІ З БУЛЬБЫ З "ДУШАМІ"

Чысцілі вялікую бульбу нанач. Раніцай дралі на тарцы. Адціскалі кропка. Як адстоіцца, вадзі злівалі, а ішоўку (крухмал) дабаўлялі ў дражку адціснутую, салілі, дадавалі трохі мукі, калі ёсць, замешвалі. Парэзаць сала кавалкамі, дабавіць туды кмен, соль, цыбулю.

Начыніць гатовае дражанне і зрабіць клецкі, варыць у вадзе.

КАМЫ З ГАРОХАМ

Бульбу і гарох, які нанач намачалі, адварывалі разам. Таўклі і запраўлялі алейм або салам. Рабілі камы.

в.В.Поўсвіж
Ганчар Ганна Сямёнаўна,
1914 г.н.

ПІРАГІ

Бульбу дралі, адціскалі, салілі. Потым садзілі гэта дражанне на капсункі лісце ў печ. Елі з маканам (малако адтапалівалі, расціралі і лілі крышку салодкага).

КУЛЕШ

Закалявалі мuku, потым у кіпятую лілі і запраўлялі, хто шкваркамі, хто алейм. Было вельмі смачна!

в.Грыгаравічы
Каваленка Соф'я Рыгораўна,
1930 г.н.

МАКАНКА

Разбіць два яйкі, усыпаць крухмалу, лыжку мукі, размяшаць і ўліць у кіпячае малако. Зжарыць каўбасу, саліць. Змяшаць разам. Напачы бліноў дражных або піонных і макаць.

САЛАДУХА

Узяць ржаную мuku, раскалаціць на халоднай вадзіцы ў чыгунку. Пакуль печ топіцца, у саладуху кладзем мёд і памешваем на загнеце, усе гэта граецца. Калі печ вытапілася, жар выгарнуць за бок, накрыв савародкай чыгун і заклаці комін, хай уварэецца, утушваецца. Праз 2—2,5 гадзіны дастаць з печкі, каб ахаладзілася на зямельцы. Выліць у хлебніцу (бочачку), накрыв, каб кісла 2 дні. Потым саладуху пасаладзіць і есці з гарачай варанай бульбай.

в.Кугоні
Скамарошчанка Лідзія Уладзіміраўна, 1928 г.н.

КЛЕЦКІ (МАЛЫЯ)

Такія клецкі гатавалі на Дзяды. Чысцілі бульбу, потым дралі яе на тарку, адціскалі, дабаўлялі соль. Ставілі ў гаршку вадзі з мясам, каб варылася. Калі мяса зварыцца, качалі і кідалі туды маленькія клецкі. Калі зварэе, то елі з мясам і юшкай.

в.Ляхавічы
Качан Паліна Раманаўна,
1927 г.н.

МАКАНКА

Адварыць грудзінку, асобна разбіць яйка ў малако, насыпаць мукі, перамяшаць у роўную масу і ўсё выліць у кіпячы булён, дадаць соль, перац, дробна парэзаць цыбулю і даць папсць. У гэту маканку макаць бліны з бульбы.

в.Жэжліна
Жаркоўская Галіна Аляксандраўна, 1931 г.н.

ВЕРАШЧАКА

Нажарыць саварак. Змяшаць з кіпячонай вадой, падкалаціць мукой з сырым яйкам у кацялку, каб закіпела, і макаць мучныя бліны.

в.Залучына
Цітаева Вольга Сцяпанавна

ТАУЧОНИКІ

Бульбу ачысціць, пасаліць, зварыць. Звараную бульбу добра патаўчы, можна дабавіць мукі. Потым на капсункі лістах пажылі пірагі. Гэтыя пірагі макалі ў смятану або здорам мазалі.

в.Навасёлкі
Хаткевіч Марыя Ягораўна,
1935 г.н.

ПРАЖОНКА

Робрышкі свіння, кусочкі каўбасы і сала, цыбуля, розныя прыправы і трохі вадзі. Усё гэта змясціць у чыгунку, паставіць у печ на польмях і пражыць, памешваючы. Калі гэта будзе гатова, падкалаціць мукой. У пражонку макалі бліны.

На чарговай выставе ў Віцебскім навукова-метадычным цэнтры народнай творчасці прадстаўлены маляваныя дызаны Марыі Ларынай, вырабы з лазы Ніны Рабунскай, вышыўка Таццяны Навічкавай і разьба па дрэве Анатоля Быкоўскага.
На адмыку: Марыя Ларына і яе творы.
Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

КУЛЬТУРА
ІНФАРМУЕКАЛІ ФОРМА
ЎВАСКРАСАЕ...

Звычайна здараецца так, што калі мастак становіцца кіраўніком творчага саюза, ягоныя асабістыя творчыя планы нібыта адсоўваюцца на "потым". Гэта, увогуле, натуральна пры такой грамадска-адміністрацыйнай нагрузцы. Не заўсёды выдаецца магчымасць трапіць ва ўласную майстэрню, каб там гадзіну-другую папрацаваць над палатном альбо за скульптурным станком. Выключэнні — гэта рэдка.

Адно з іх — Генадзь Буралкін.

Паўтара гады таму ён быў у трэці раз абраны старшынёй Беларускага Саюза мастакоў. І сваю трэцюю персанальную выставу ён робіць за апошнія тры гады: першая была ў Палацы мастацтва, потым — у Маскве, у Цэнтральным Доме мастака, і вось тыдзень таму — у карціннай галерэі "Мастацтва", што месціцца на праспекце Ф. Скарыны, 12.

Прафесія Генадзя Буралкіна — скульптар. Ён вучань Андрэя Бембеля, Анатоля Анікейчыка, Генадзя Мурамцава. Пасляхова працуе ў манументальнай і станковай пластыцы, аўтар помнікаў і прасторавак кампазіцый у Гродне, Салігорску, Лідзе, Дзятлаве, Ваўкавыску, своеасабліва

сабліва "паганскіх" твораў і філасофскіх экзерсісаў на тэмы быцця, адзінства чалавека са светам, прыродай, сваім мінулым.

І ўсё гэта ён выконвае ў матэрыяле — камені, шамоце, дрэве, метале і дасягае ў сваіх лепшых творах надзвычайнай унутранай экспрэсіі і выразнасці пластычнай мовы. Толькі ў матэрыяле, як казала Ганна Галубкіна, "форма ўваскрасае". Менавіта матэрыял, ягоная фактура, прастора і схаваная манументальнасць у Буралкіна займаюць важнае месца ў стварэнні мастацкага вобраза.

Як графік Генадзь Буралкін стаў вядомы параўнальна нядаўна, але і ў гэтым жанры мастацтва ён дасягнуў такой свабоды, лёгкасці і зграбнасці ліній і формаў, што, здаецца, першапачаткова быў народжаны для графікі.

Генадзь Буралкін — чвэрць стагоддзя ў мастацтве. Ягоныя творы знаходзяцца не толькі ў музеях Беларусі і Расіі, але і ў прэстыжных прыватных калекцыях Р. Ротшыльда і Д. Энда (ЗША), Б. Злата (Нарвегія)...

Б.К.

На здымку: Г. Буралкін. Малюнак са "Славянскага цыклу". Фота Яўгена КОКТЫША

Напярэдадні самага велічнага свята праваслаўных — Вялікадня прыйшла радасць для айца Андрэя і вернікаў Мінска. Па адрасе Партызанскі праспект, 17, адкрыліся новы прыход. Яго асвятліў мітраліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы Экзарх Філарэт, а з гэтага тыдня пачаліся набажэнствы. У перспектыве пры прыходзе адкрыецца праваслаўная школа.

РАЗАМ —
СУПРАЦЬ
КАТАСТРОФ

27 сакавіка ў Таварыстве дружбы і культурных сувязей з замежнымі краінамі адбылася сустрэча з супрацоўнікамі Міжнароднага медыцынскага камітэта па абмене інфармацыяй аб аварыях ядзерных катастоф і сябрамі таварыства "Беларусь — Японія".

Старшыня Таварыства акадэмік Яўген Канапля падзякаваў гасцям — старшынё японскага аддзялення Камітэта прафесару пану Юкіо Сата і яго супрацоўніцы Цыякі Мацура за тую дапамогу, якую аказвае Камітэт. Гэта і супрацоўніцтва ў галіне навук аб наступствах ядзерных катастоф, і аздараўленне дзяцей, і гуманітарная дапамога з Японіі. У сваю чаргу кіраўнік балетнага курса ў Мінскім харэаграфічным вучылішчы пан Сата, які разам са сваімі выхаванцамі прысутнічаў на сустрэчы, сказаў вашаму карэспандэнту, што ўражаны ўзроўнем балетнага майстэрства беларусаў і што супрацоўніцтва ў гэтым відзе мастацтва шмат дае маладым японцам.

У невялікім канцэрце прынялі ўдзел ансамбль "Туді" Беларускага ўніверсітэта культуры, балетная пара — Ганна Міхай і Андрэй Цябут.

І, як нам паведаміў Старшыня Таварыства дружбы Арсен Ваніцкі, сёлета Белдзяржуніверсітэт папоўніўся яшчэ адным будучым беларусазнаўцам — студэнтам з Японіі.

Наш кар.

Дзесяць гадоў таму адзінаццаць віцебскіх мастакоў аб'ядналіся ў творчае таварыства "Квадрат". Гэта было першае свабоднае і незалежнае аб'яднанне мастакоў Беларусі. У ягоны склад увайшлі вядомыя віцебскія мастакі Аляксандр Салаўёў, Аляксандр Дасужаў, Віктар Шылко, Аляксандр Сленаў, Аляксандр Малей, Таццяна і Юрый Руднікі і іншыя.

Днямі ў выставачнай зале Саюза мастакоў у Віцебску адкрылася юбілейная выстава сяброў творчага таварыства "Квадрат".

На здымку: твор Юрыя Рудніка "Арго".

Фота Аляксандра ХІТРАВА, БелТА

"Я КЛАВІШАЎ СТАЮ
КАРМІЎ З РУКІ..."

Нельга пісаць пра музыку без музыкі ў душы, без таго святла, якое перапаўняе, калі слухаш Моцарта ці Рахманінава, без адчування першаадкрывальніка той таямніцы, якую зашыфраваў шмат гадоў таму ў нотах Брамса, Рымскі-Корсакаў, Шуман. І нельга не адчуць, як далучаешся да патаемнага, калі слухаш гэтую музыку ў выкананні Ірыны Шумілінай. Кожны раз на яе канцэртах успамінаю Барыса Пастернака: "Я клавішаў стаю карміў з рукі". Яркая паэтычная метафара вобразна вызначае стыль выканання Ірыны. Ледзьве дакранаю-

налам, які быў запрошаны да нас з Германіі ў якасці галоўнага дырыжора Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра філармоніі. Ірына ўспамінае: "Панэл цікавы чалавек і таленавіты музыкант. Асабліва ўразіла яго нетрадыцыйная трактовка Рахманінава. У выкананні гэтай музыкі існаваў і існуе шмат, прасты, ужо "наважаны" шлях і для аркестра і для саліста. А тут здарылася нешта неверагоднае — Другі канцэрт Рахманінава прагучаў у нас зусім па-новому, нетрадыцыйна". Гэта творчая сустрэча і сумесная работа ў 96-м прадвызначыла планы на 97-

чыся да клавішаў альбо, наадварот, моцна і ўладна, прымушаючы іх падпарадкоўвацца ёй, п'яністка ўпэўнена вядзе слухачоў да адкрыцця вялікай Тайны: да стварэння музычнага вобраза. Кажуць, што падчас канцэрта кожны ў глядзельнай зале ўспрымае нешта сваё, глыбінна-запаветнае: прыходзяць светлыя успаміны дзяцінства, прыгадваюцца нейкія паваротныя моманты жыцця — каму што прагануе ўдзячная памяць. Так сцвярджаюць псіхологі і прафесійныя музыканты. Так думае і Ірына Шуміліна. Думае і робіць усё, каб адкрыць перад слухачамі чароўны свет Рахманінава, Шумана, Стравінскага.

Праграмы яе канцэртаў складзены адпаведна выканальніцкім і духоўным схільнасцям п'яністкі: "Я выбіраю творы кампазітараў, блізкіх мне, майму светаспрыманню". Адсюль, відаць, і вынікае свая інтэрпрэтацыя, свая трактовка пры выкананні любімага Рахманінава і любімага Брамса, цяпер зразумела толькі ёй дадзенае спасціжэнне музыкі Ігара Стравінскага. Памятаеце, як вызначыў напрыканцы 60-х Андрэй Вазнясенскі незвычайную музыку незвычайнага кампазітара ва ўспрыманні звычайнага люмпена? "Стравінскі — абраз для вука". Пакаленне "шасцідзесятнікаў" прайшло праз захапленне альбо непрыманне творчасці Стравінскага, а сёння мы даўно даёмся: як можна не прымаць "Вясну свяшчэнную" альбо тую ж сюіту ў транскрыпцыі для фартэпіяна з балета "Жар-птишка", якую так віртуозна, так узнёсла-рамантычна выконвае Ірына, укладаючы ў ігу сваё індывідуальнае прачытанне?

Надазвайчэй плёнай для Шумілінай была ў мінулым годзе сумесная работа з дырыжорам французам П'ерам Дамінікам Па-

чы. А планы надазвайчэй цікавыя. Якраз гэты год для нашай філармоніі юбілейны, спайняецца 60 гадоў ад яе заснавання. Наперадзе ў п'яністкі шмат гастрольных павездак па краіне. У красавіку Ірына збіраецца наведаць Віцебск. "Я люблю гэты горад, люблю яго ўдмлівага слухача. Над ім справядлівая аўра мастацтва: Віцебск асацыюецца для мяне з творчасцю Шагалі, з тэатрам Якуба Коласа і з яго надзвычай таленавітымі акцёрамі. Канцэрты ў гэтым горадзе праходзяць некалькі асабліва цёпла. Праўда, на гастролі, як звычайна, узнікаюць нейкія складанасці. Але ці было калі без іх? Цяпер я рыхтуюся да гэтай павезды, чакаю яе".

Гастролі ў Віцебску — планы бліжэйшыя, ну, а цяпер пра самае галоўнае. Ірына Шуміліна шмат выязджала ў замежжа, пабывала яна ў Італіі, шмат разоў выязджала ў Германію, дзе п'яністку прызнаю сустрэкалі. "Так было раней, але з кожным годам, — зазначае Ірына, — выехаць усё цяжэй, прычына агульнавядомая — матэрыяльная".

Не так даўно заслужанай артысткай Беларусі Ірына Шумілінай прыслалі з Японіі запрашэнне на гастролі. Але ў п'яністкі не хопіць уся яе зберажэнняў каб толькі даехаць да далёкай краіны. І хця я прапашыне такое ўжо ёсць, пра гастрольную павезду, як пра рэальнасць, можна толькі марыць. Пішу гэтыя радкі і спадзяюся: а раптам знойдзецца фундатар, які дапаможа Ірыне Шумілінай выехаць на гастролі, тады ў далёкай Японіі — такая нагода здараецца не часта! — беларуская п'яністка змагла б годна прадставіць нашу краіну і яе музычную культуру. Няўжо мара Ірыны застаецца толькі марай? Дзе вы, хто любіць Беларусь і Брамса, адгукніцеся!

Алена РЫГОРАВА

СВЯТЛО ЎСЯМУ СВЕТУ

7 красавіка Праваслаўная царква адзначае свята Дабравешчання Прасвятой Багародзіцы (роўна за 9 месяцаў да Раства Хрыстова). Гасподзь паслаў архангела Гаўрыіла ў Назарэт Галілейскі да Дзевы Марыі, якая была даручана праведнаму старцу Іосіфу. У ціхай пячоры нябеснае ззяненне... Белыя крылы за плячыма анёла... Белыя лілеі ў яго руках... І дагэтуль не чутыя на зямлі словы: "Радуйся, Дабрадзятная, Гасподзь з Табою! Благаслаўлена Ты сярод жанчын". Гэтымі словамі райская радасць вярталася на зямлю. Марыя засаромелася, бо я, лчэ ні адзін чалавек на зямлі не быў названы дабрэдзятным. Анёл працягваў: "Не бойся, Марыя, бо Ты набыла Божую ласку. І вось, значэш у лоне, і народзіш Сына, і дасі Яму імя: Ісус. Ён будзе славу і назавецца Сынам Усявышняга, і Царства Яго не будзе канца". Венчаная гэтымі словамі, як даўносьнім вянком, Марыя з паваротам прымае вестку Божую, але нявольнае пытанне вырвалася з яе вуснаў: "Як гэта будзе, калі Я мужа не ведаю?"

"Дух Святы агорне Цябе і сіла Усявышняга адіне Цябе; таму і Народжаны назавецца Сынам Бо-

жым", — адказаў анёл. І вось стала Яна, з пахпленай галавою, цёмная Дзева, будучая Царыца нябесная, і Дух Гасподзень аднаў Яе: "Я раба Гасподня: ніхай будзе мне па слову твайму!"

З гэтай хвіліны пачаўся новы перыяд у духоўнай гісторыі чалавецтва, адбылося Богаўвасабленне. Дабравесцем пачынаецца Евангельскі апавед. І хай кожны ў гэты дзень скажа сабе: "Радуйся, бо ўзйшло сонца праўды і святло нябеснае пралілося на людзей, бо ёсць на гэтай зямлі надзея на выратаванне".

У IV стагоддзі ў Назарэце на тым месцы, куды архангел Гаўрыіл прынёс Деве Марыі вестку ад Бога, быў узведзены храм у памяць гэтай падзеі. Цяпер там каталіцкі манастыр. Тыя пакоі, дзе, паводле падання, жыло святое сямейства, захаваліся да нашага часу. Яны ўпрыгожаны мармурам і малахітам, там зроблены алтар, заўсёды гараць незгасальныя лампады, на прастоле і каля яго падножжа — вазы з белымі лілеямі. Ёсць яшчэ ў Назарэце царква св. Гаўрыіла, дзе знаходзіцца калодзеж, з якога, як кажуць, Дзева Марыя брала ваду.

Марына БАХАРАВА

Пакроўская царква ў пасёлку Доўск Рагачоўскага раёна.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА

УЧЫНКІ
РАМАНТЫКА

Вось ужо шосты год у Расію і краіны СНД, у тым ліку і на Беларусь, адпраўляе гуманітарную дапамогу Славянскі фонд ЗША, які стварыў рускі пісьменнік, цяпер грамадзянін ЗША, ганаровы акадэмік Міжнароднай акадэміі "Еўразія" Віктар Муравін. Былы марскі афіцэр, ён піша вершы і прозу, самі назвы якіх сведчаць аб тым, што ў душы гэтага чалавека жыве юначая рамантыка падарожжаў і адкрыццяў — "Паўночнае ззяненне", "Тайфун", "Вест-Індыя", "Апі Новага Арлеана". У 1995 годзе тры кантэйнеры адзінства і прадуктаў прыйшлі ад В. Муравіна на адрас Беларускай праваслаўнай царквы, летась яшчэ два — на адрасы грамадскіх арганізацый. Цяпер Славянскі фонд ЗША сумесна з Міжнароднай грамадскай арганізацыяй "Беларускі дабрачынны фонд" распрацоўвае новую праграму гуманітарнай дапамогі і культурных сувязей.

Ягор ФЯДЗЮШЫН

У Мінску ў гасцёўні Галубка адкрылася выстава твораў фотакарэспандэнта БелТА Яўгена Казюлі. Яна прысвечана юбілею фотамайстра і называецца "Вытокі", што мае глыбокі філасофскі сэнс.

У прадмове да сваіх твораў аўтар піша: "...Даўно шукаю для сябе адказ на пытанне: адкуль у мяне, гараджаніна, такая цікавасць да вёскі, яе людзей, іхніх характараў, традыцый, побыту, культуры? Мяркую, што яна — з тых вытокаў, адкуль ідзе мой род. Гэта карані майх продкаў увабралі ў генетычную памяць характэрнае зямлі беларускай, нялёгкаю працу селяніна, дабыню і шчырую гасціннасць нашых людзей. Усё гэта жыве ў кожным з нас, каб у пэўны момант прачнуцца і раптам зрабіцца нашай сутнасцю.

Дваццаць гадоў працы фотакарэспандэнта самага буйнога беларускага інфармацыйнага агенцтва далі мне магчымасць

аб'ездзіць усю Беларусь, сустрэцца з жыхарамі Палесся і Браслаўшчыны, Гомельшчыны і Міншчыны, Піншчыны і памежнай Беластоцшчыны, дзе жыве шмат этнічных беларусаў..."

На выставе, у якой яе раздзелілі "Шлях да святлыні", "Успаміны пра былое", "Палессе", "Вясковыя замалёўкі", "Зямля і людзі" — аўтар здолеў паказаць няйдкую, але такую мілую прыгажосць беларускай прыроды, яе сцяжынак, браслаўскіх азёр, туманоў над Сожам і паводах на Прыпяці, бусла на даху і набожную старую, юную палішчуку, якая ўпэўнена кіруе лодачкай па хуткаплыннай рацэ, і такі прыгожы ў сваім спакоі і мудрасці твар старога. Гэтыя і шматлікія іншыя творы — сведчанне сустрэч, раздумаў, пошукаў, назіранняў, прафесійнага бачання характэрнага свету і людзей, якіх майстра здолеў адлюстравіць у "Імгненні" жыцця.

Святлана СІМАНОВА

ШАМАНСТВА НЕ АДБЫЛОСЯ

У галерэі сучаснага мастацтва "Шостая лінія" адкрылася выстава творчасці "TODESSCHAFT". Ягор Галуза, Андрэй Дурэйка (удзельнікі куратар), Вітольд Ляўчэня, Антон Слючэнка, Аляксей Церахаў, Максім Тымінько, Уладзімір Фёдарэў паспрабавалі нагнаць на глядачоў жахаў. Ужо каля самога ўваходу на выставу наведнікі пабачылі агромністую скрыню з цэментам, што сведчыла пра сур'ёзнасць будоўлі аўтараў праекта. Так яно і атрымалася — сацыяльны лабірынт, дзе на кожным рагу сімвалы і словы папярэджання аб нябеспэцы для здароўя. А тут яшчэ ў адным з тупікоў ласта ў выглядзе меднага таза з гарэлкай. Цэнтральная праца экспазіцыі складаецца з некалькіх экспанатаў — аднолькавыя чорныя кубы і чалавечыя пратэзы. Мне падаецца, што мастак праз гэтую аднолькавасць, якая змяняецца толькі ў патаемнай позе пратэзы, здолеў паказаць вяртлівыя пласты таталітарных рэжымаў. Напрыклад, калі на плошчах усіх гарадоў узводзіліся калёсы помнікі правадыру пралетарыату Уладзіміру Леніну, аднознёне гэтых шматлікіх застылых ленаў толькі ў матэрыялах і позах. Напаміны пра савецкую структуру будавання бар'ефаў былі таксама злоўжыння ў гэтых лабірынтах. Таму наведнікі поўнымі грудзямі ўдыхалі ўспаміны, якія вівалі тут — вакол манументальнай кампазіцыі.

Потым уржае на выставе шматметровы чорны калідор, дзе гук правадыра ў грукат шаманскага гонга. Праўда, засталася маленькая недапрацоўка — падлога калідора аказалася не чорнай. Відавочна, што мастак Вітольд Ляўчэня не хапіла змрок. Недахоп цёмры, на жаль, вельмі скажае гук гонга.

На месцы мастакоў я б правёў сапраўднае шаманскае выступленне. Гэта значыць, што прывіва падобных творчых кансорцыумаў і ў колькасці твораў. Адзін чалавек не здолеў бы зрабіць шаманскі калектыў — прынамсі ўражанні былі б іншага кшталту. А тут цэлых сем чалавек! У рукі бубны і давай гуляць па патаемных лабірынтах. Ідэя праекта ад гэтага безумоўна толькі б выйграла.

Думка з дыяпраксімі і відэамагітафонамі мастак Тымінько зрабіла ў тупіках пастаянны рух вобразаў. Што добра... Але ў гэтым месцы можна было б паставіць аднаго з мастакоў, каб ён рабіў каментар, пажадана мовай глухняных. Тады б у тупіках стварыўся моцны закардаваны рух, які нясе на падобных выставы феэрычную энергетыку.

Можна сказаць, што ўсё адбылося больш-менш удала. Але... гісторыя з медным тазам нагадала мне гісторыю пра літаратурны тазік беларускіх постмадэрністаў...

Зміцер ВОЛКАЎ

У "СТРАЧАНАЙ КРАІНЕ"

У мастацкай галерэі пры тэатры "Вольная сцена" разгарнулася выстава жывалісу Сяргея Рымашэўскага "Страчаная краіна". Як прызнаўся мастак, ягоная "краіна" не мае задуманай канцэпцыі. А мне падаецца, што аўтар падманвае сам сябе. Нягледзячы на разнапланавасць твораў, на іх раскіданасць па творчых пошуках, экспазіцыя мае выразна акрэсленую канцэпцыю, якая патыкае на нас са ўсіх куткоў, рысак, фарбаў, рам... гэта — казка, дзе жыве Сяргей.

Праца "Страчаная краіна" з'яўляецца фінішным крокам прадстаўленага, таму гэтую назву аддавадна носіць і сама выстава. Калі не закранаць магчымую палітычную падаплёку, дык відавочна, што тут ляжыць сум, гаркота душы творцы. Прыемна, што ў іншых творах, за выключэннем карціны "Канец гульні", магчыма, яшчэ дзвюх, гэты сум практычна адсутнічае. Напрыклад, "Верасовы вечар" уражае па-іншаму — млыны, флогіеры, анёл, дзядуля са скрыпкай, дзеці, пазт за пісьмовым сталом, чалавек у старажытнай вопратцы, ваўкалакі — мастак паказвае сваё ўяўленне аб сярэднявеччы. Але адна рыска ў кутку працы — грамафон

— як бы спроба паралелі з нашым цяперашнім жыццём. Гэта сапраўдныя раздумі, іронія.

Ва ўсіх творах мастак нібы аналізуе сваё існаванне праз прызму сваёй фантазіі, дзе нараджаецца ягоны дух, розум. Таму хочацца верыць — этапная праца "Страчаная краіна" не будзе апошняй казкай Сяргея.

Зміцер ВОЛКАЎ

На рэпрадукцыі: С.Рымашэўскі, "Страчаная краіна". П., а. 1996.

НІ СТАТУСА, НІ МЕСЦА ДЛЯ РЭПЕТЫЦЫЙ..

Зважаем

26 сакавіка ў дзіцячым акадэмічным цэнтры 1-й клінічнай балініцы адбыўся дабрачынны канцэрт Мінскага брас-квінтэта. Канцэрт гэты быў арганізаваны пры садзейнічанні нашага былога земляка, чужоўнага музыканта Раяля Градзенскага. Ён ужо некалькі гадоў жыве ў Германіі, кіруе там аркестрам, але не забываецца на сваіх мінскіх сяброў, і не толькі на іх. Чалавек шчодрай душы, ён і зараз, як і некалькі месяцаў таму, прыбыў у Мінск з грузам дабрачыннай дапамогі для хворых дзяцей. Акрамя таго, 28 сакавіка ён даў вялікі канцэрт з мінскім духавым аркестрам "Няміга".

У склад менавіта гэтага, вядомага далёка за межамі краіны калектыву ўваходзяць музыканты, якія амаль што два гады таму стварылі Мінскі брас-квінтэт. Нягледзячы на сваю адноснае творчую маладосць, ён ужо здолеў набыць папулярнасць сярод слухачоў. Яго ведаюць і з захапленнем сустракаюць у розных кутках Беларусі.

Сваю гісторыю Мінскі брас-квінтэт бярэ ад 1995 года, калі музыканты далі свой першы канцэрт. З той пары яны вядуць актыўную, без перабоўшання сама-

адданую работу на карысць музыкі. На сваіх канцэртах яны нярэмна дэманструюць высокі выканальніцкі клас, добры густ — усё тое, што захапляе слухачоў, і выхоўваюць публіку, у тым ліку і моладзь, якая ахвотна наведвае канцэрты брас-квінтэта, на лепшых узорах айчынай і замежнай класікі. За няпоўныя два гады ў рэпертуары ансамбля з'явілася каля 100 нумароў — ад папулярнай музыкі і джаза да складаных твораў Баха, Моцарта, Дабусі, кампазітараў XX стагоддзя, музыкі рускіх і беларускіх аўтараў.

Высока ацэньваюць знаўцы і прафесійнае майстэрства брас-квінтэта. Ігра ў такім ансамблі, у склад якога ўваходзяць, як вядома, пяць медных духавых інструментаў, сапраўды патрабуе вялікага музычнага майстэрства і выканальніцкай сталасці. Як адзначаюць самі музыканты, гэтае майстэрства прыходзіць у доўгай рэпетыцыйнай рабоце, у выніку якой і вырацоўваецца тое асабістае пачуццё "агульнага подыху", якое адметна вызначае менавіта класны калектыў. Майстэрства ансамбля складаецца з асабістай адоранасці кожнага. Узначальвае Мінскі брас-квінтэт яго мастацкі кіраўнік, бліскучы трубаач, заслужаны артыст Беларусі, прафесар Віталь Волкаў. Ён, дарэчы, адзіны, хто прадстаўляе краіны былога Саюза ў такой ганаровай арганізацыі, як сусветная гільдыя трубачоў. Яго дапаўняе яшчэ адзін "паэт трубы", малады таленавіты Міхаіл Бунін. Альберт Шусталік — музыкант з вялікім вопытам, майстар валтарнавай кантылены. Сяргей Уласко, яркі трамбаніст, і Мікалай Ярашэвіч, высокапрафесійна валодаючы тубай, асновы ансамбля, добра дапаўняюць салістаў. Усе яны ў працэсе музыцыравання складаюць сапраўдны калектыў аднадумцаў, чаго дасягнуць вельмі няпроста. Тут шмат тонкай прафесійнай спецыфікі, да таго ж і фізічна вытрымка хача б гадзіны канцэрт вельмі нялёгка. Гэтая задача па сіле толькі сапраўдны прафесіяналам.

І ўсё ж, нягледзячы на пэўныя цяжкасці, Мінскі брас-квінтэт актыўна гастралюе. Яго ведаюць і чакаюць не толькі на сталічных пляцоўках. Толькі сёлета, у 1997 годзе, канцэрты калектыву прайшлі па некалькі разоў на месцы. Студзень — два канцэрты ў Брэсце, люты — вельмі складаны, але пачэсны канцэрт у Камернай зале Філармоніі. У сакавіку брас-квінтэт быў запрошаны прыняць удзел у адкрыцці міжнароднага конкурсу выканаўцаў на духавых інструментах у г.Баранавічы. На бліжэйшую будучыню плануецца выступленні ў Гродне і шэраг канцэртаў у Франкфурце-на-Майне, дзе музыканты плануць даць таксама некалькі дабрачынных імпрэз. Калектыў двойчы рабіў запіс на Рэспубліканскім радыё; адна з праграм уключала выкананне папулярных італьянскіх песень у суправаджэнні гэтага ансамбля.

Здавалася б, на гэтай "высокай ноце" можна было б і скончыць знаёмства з Мінскім брас-квінтэтам — калектывам, які, калі меркаваць па ўсім, што напісана вышэй, мае добрыя творчыя перспектывы. Добра, што сярэд шматлікіх прафесійных ансамбляў стала яшчэ адным больш. Але, як гэта часта адбываецца ў нашым жыцці, усё добрае мае свае адваротныя бакі. І галоўнае тут тое, што існуючы як вядомае мастацкая адзінка, якая годна прадстаўляе беларускае мастацтва, Мінскі брас-квінтэт... не існуе як афіцыйна прызнаны калектыў. Ягоны статус пакуль што не выходзіць за межы сольнай секцыі аркестра "Няміга". Гэта, як распавялі мне музыканты ў доўгай і сур'ёзнай гаворцы, стварае шмат праблемаў, і за кожным плённым радком у творчай біяграфіі калектыву стаіць шэраг цяжкасцяў, якія музыканты наўрад ці пераадолеюць без падтрымкі і дапамогі. Рэпертуар — так, ён вялізны, разнастайны, высокамастацкі. Але як ён ствараецца? Большая частка складаецца з уласных аранжыровак, якія ў свой "вольны" час, а яго, вядома, амаль што няма, робіць прафесар Волкаў. Пакуль што гэтая праца не выходзіць за межы своеасаблівага "хобі", але ж яна вартая, безумоўна, значна большай увагі і прызнання. Ці шмат апрацовак такога высокага класа маюць тыя, хто выкладае, напрыклад, духавы ансамбль у музычных вучэльнях і ВНУ? А тут маглі б з'явіцца шматлікія рэпертуарныя зборнікі, якія служылі б на карысць справе духавой адукацыі. Складанасці рэпетыцыйнага працэсу — так, яны таксама ёсць і маюць не толькі выключна творчы характар. На сённяшні час музыканты проста не маюць стацыянарнага месца, дзе можна было б плённа рэпэціраваць. Яшчэ адна вельмі балючая і вядомая праблема — інструменты. Дзе і якіх набыць, таксама застаецца пытаннем. Гэты пералік можна было б яшчэ працягнуць. Дарэчы, у шматлікіх краінах свету, дзе культура ансамблевага духавога выканальніцтва развітая значна больш, чым у нас, па ўзроўні такіх калектываў, як брас-квінтэт, мяркуюць аб узроўні развіцця музычнай культуры наогул. У нас ён пакуль што адзіны. Не хачелася б яго страціць.

Алена ГАРАХАВІК

На фота: Мінскі брас-квінтэт.

КІНО БЕЗ МЕЖАЎ

31 сакавіка — 2 красавіка ў Мінску прайшлі Дні расійскага кіно (хоць прадстаўлена яно было работамі кінематаграфістаў з Санкт-Пецярбурга). Як адзначыў намеснік міністра культуры Беларусі Юрый Цвяткоў, гэтая акцыя — праваўленне працяглых сяброўскіх адносін кінематаграфістаў Беларусі і Расіі. Варта адзначыць, што ў гэты ж час у Санкт-Пецярбургу прайшоў паказ некалькіх беларускіх фільмаў.

На дні расійскага кіно ў Мінск прыехала шмат гасцей з Расіі, сярод іх Віталій Лазінскі, намеснік старшыні камітэта культуры па пытаннях кіно Адміністрацыі г. Санкт-Пецярбурга, Аляксандр Галутва, першы намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта Расійскай Федэрацыі па кінематаграфіі, Яўгеній Лявонаў-малодшы, акцёр, старшыня гільдыі кінаакцёраў, і рэжысёры В.Сяргееў, А.Сухачоў.

Беларускія глядачы змаглі пабачыць новыя расійскія фільмы — мастацкія і дакументальныя.

М.Б.

САКАВІК
ПРАЗ ПРЫЗМУ
"БАГЕМНАГА"
ШКЛА:

ПРАБАЦЫ
ВАЦЫ
АНТУРАЖ
АЖЫЯТАЖ

3 ПАРТЫТУРЫ ПАДЗЕЙ

КУЛЬТУРА

ДЫСКУСІЯ ПРЭЗЕНТУЕ РАЗВАЖАЕ

Першым горадам, куды запрасілі выступіць Марыю Біешу адразу пасля яе трыумфу на такім міжнародным конкурсе "Чыо-чыо-сан" (конкурс на лепшае выкананне парты мадам Батэрфляй у гэтай оперы) у 1967 годзе, быў Мінск. З той пары спявачка наведвае з выступленнямі Беларусь амаль штогод. Сёлета, у рамках фестывалю "Мінская вясна", яна дае два канцэрты — 6-га красавіка ў сталічнай філармоніі. У Маладзечне — канцэрт адбыўся 3-га.

— Беларусь — краіна, дзе я бываю, мабыць, найчасцей. Часта спяваю ў Маскве, Ленінградзе, на Украіне, але Беларусь — на першым месцы. Тут — добрыя традыцыі, і добра працуюць арганізатары. Я з задавальненнем удзельнічала і ў "Беларускай музычнай восні", і ў "Мінскай вясне". Прывітавала і з нашай операй, і проста для выканання сольных партый у спектаклях вашага опернага тэатра.

— Якое зараз становішча ў Малдове?

— Неблагодзе. Мы перажылі першыя цяжкія становішчы незалежнай дзяржавы, пазбеглі спадку з'яднання з Румыніяй, і жыццё становіцца ўсё больш спакойным. Але што да тычыцца культуры, то складанасціў хапае. Наша опера імкнецца як мага больш гастраляваць — на любыя, самых нязручных умовах, і таму апошнім часам я асабіста ад гэтых тураў адмаўляюся.

— Оперныя партыі Вы лічыце больш важкімі для спевака, ці не так?

— Відэаочна. У мяне ў рэпертуары больш як 40 оперных партый. Я вельмі люблю Вердзі, Пучыні, Беліні, Чайкоўскага, Рахманінава — менавіта як оперных кампазітараў. Але опера — страшэнна цяжкі жанр, усё жыццё спяваць у оперы не будзеш. Што тычыцца канцэртных праграмаў, там больш лёгка.

рам, рамансаў, то тут мае прыхільнасці — Шуберт, Ліст, Дабюсі. У іх звычайна не такі ўжо вялікі вакальны дыяпазон, у адрозненне ад оперных арыя, затое вялікія магчымасці інтэрпрэтацыі, нюансіроўкі.

— У Вас заўсёды вельмі цікавыя канцэртныя праграмы...

— У мяне іх больш за дваццаць. Калісьці за адну з іх — з песень народаў СССР — я атрымала Дзяржаўную прэмію. Кожная з праграм рыхтуецца з той ці іншай нагоды. Напрыклад, зараз адзначаецца год Шуберта і Брамса, і ў тую праграму, што буду выконваць у Мінску, я ўключыла творы гэтых аўтараў. А разам з імі таксама і любімага Ліста, і для раўнавагі — Рахманінава. У другім аддзяленні выканаю "Ave, Maria" Масканы і арыі з опер Пучыні і Беліні. Хацела б, калі дазволіць час, выканаць адзін з твораў вашага Багатырова. І абавязкова — беларускую народную "Кацілася чорна галка".

— Часам у Вашых праграмах гучыць духоўная музыка. У якіх Вы адносінах з рэлігіяй?

— Да рэлігіі стаўлюся сур'ёзна. З 1990 года я спяваю па нядзелях у царкоўным хоры. Я не магу сказаць, што з'яўляюся зацятай хрысціянкай — але я стараюся верыць, што існуе дасканалая сіла — гэта Бог. І ўрашчэ

Марыя Біешу: "БЕЛАРУСЬ — НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ"

Для рэдакцыі газеты "Культура" с поштовай дабра і шчыра Марыя Біешу 2.11.1997г.

тэ, што ў мяне ёсць, — дадзе на мне ад Бога.

— Ці ёсць у Вас агент-менеджар?

— Ёсць памочніцы — у Саюзе музычных дзеячаў. Але гэта — не агенты, яны не шукаюць для мяне кантрактаў і не прапаноўваюць мяне нікому. Я наогул не люблю нянек.

— Ці маеце Вы вучняў?

— Не надта многа, і не ўсе вучні могуць быць знакамітасцямі. Але зараз у мяне ёсць дзве вельмі добрыя дзяўчынкі, якія прагнуць вучыцца. Адна з іх ужо стала лаўрэатам нашага маладзёўскага конкурсу імя Аляксея Стырча і ўзяла трэцюю прэмію на конкурсе імя Глінкі.

— Ці не маглі б Вы падзяліцца бліжэйшымі планами?

— На чэрвень запланаваны вялікія трохдзёныя гастролі ў Ізраілі. Шмат іншых запрашэнняў. Аднак планы спалучаны не толькі з выканальніцкай дзейнасцю, але і з тым, што я з'яўляюся Старшынёй Саюза музычных дзеячаў Малдовы, ужо на працягу васьмі гадоў і нядаўна, у сакавіку, абрана на новы тэрмін. Мы арганізуем конкурсы, фестывалі, самы галоўны з якіх назваўся "Запрашае Марыя Біешу". У гэтым годзе будзе ўжо восьмы фестываль, за гэты час у нас пабывалі выканаўцы з Італіі, Францыі, Аўстрыі, ЗША і

шмат іншых. Амаль штогод прыязджае Ірына Архіпава. Мы заўсёды рупімся, каб фестываль быў не толькі святкам для слухачоў, але і святкам для артыстаў — у Малдове ўмеюць прымаць гасцей.

— Калі Вы збіраліся да нас, ці не палохалі Вас "сацыяльна-палітычнай нестабільнасцю" тут?

— Так, многія казалі, маўляў, навошта ты едзеш, там бойкі на вуліцах, але я нікога не баюся. Я еду з дабром — і наогул трэба быць добрым, трэба добра ставіцца да людзей — і ніхто цябе не крадзе.

Гутарыў Ігар КЛОКАЎ

Упаўнёна, кожны з нас, уключаючы тэлевізар нядзельнай раніцы, неаднойчы бачыў маленькіх артыстаў на экране Беларускага тэлебачання. Яны, нібыта зорачкі ў небе, чыстыя і прыгожыя. Дзеянні, што разгортваюцца на сцэне "Тэлебома", зачароўваюць. Яркія дэкарацыі, прыгожыя песні, арыгінальныя танцы ствараюць добры настрой. Але ці ўсё так проста? Такім чынам, заўтра таксама ў эфіры загукаць пазыўныя "Тэлебома", але што ж на самой справе адбываецца па той бок экрана?

Усё пачалося пяць гадоў таму, калі ў аўтара, Таццяны Сінкевіч, з'явілася ідэя стварыць дзіцячы эстрадны конкурс. Яго асноўнай задачай было знайсці таленавітых дзяцей і даць ім магчымасць паказаць сваю творчасць тысячам гледачоў, а таксама паспрабаваць сябе на прафесійнай сцэне. Напачатку, шукаючы юныя дараванні, "Тэлебом" ездзіў па ўсёй краіне, але неўзабаве конкурс пачаў выклікаць цікавасць і ў рэдакцыю пасыпаліся лісты і тэлефанаванні ад гледачоў. Так пачалася гісторыя шоу-конкурсу "Тэлебом".

Часцей за ўсё выканаўцы самі знаходзяць нас. Распавядаюць нам пра тое, што яны робяць. Пасля гэтага мы запрашаем іх да сябе для праслухоўвання, дзе знаёмімся з матэрыялам. Сённяшні конкурс нельга параўнаць з тым конкурсам, які быў пяць гадоў таму, бо зараз ідзе дастаткова строгі адбор выканаўцаў. Увага звяртаецца літаральна на ўсё: вершы, музыку, аранжыроўку, касцюмы, выкананне. Бо ад гэтага залежыць, наколькі конкурс будзе відэаінтэлектуальным і цікавым. Часта на сцэне "Тэлебома" адбываюцца цэлыя тэатралізаваныя дзеянні з казачнымі героямі. Іншы раз здзіўляешся,

СА СТУДЫІ "600"

У ПЕРАПЫНКУ ПАМІЖ ДУБЛЯМІ...

наколькі вынаходлівыя кіраўнікі дзіцячых калектываў, якія прыдумваюць сюжэты да песень, а таксама бацькі, якія мадэлююць і шыюць цікавыя касцюмы. Наогул вядзецца пастаянная праца над стылем тэлеперадачы. Яе рэжысёр, Анжэла Ціманюк, лічыць, што конкурс з кожным годам павінен становіцца больш арыгінальным і прафесійным.

Нягледзячы на тое, што перадача "выжывае" без спонсараў, яе аўтарам удаецца стварыць добрае афармленне, святло, цудоўную атмасферу на пляцоўцы. Падчас стварэння праграмы з дзецьмі працуюць сапраўдныя прафесіяналы. Яны даюць важныя парады, заўвагі. У конкурсе могуць удзельнічаць дзеці ад 3 да 18 гадоў. Існуюць намінацыі для артыстаў строга вызначанага ўзросту. Напрыклад, у намінацыі "Агу" — дзеткі ад 3 да 6 гадоў, у намінацыі "Першыя крокі" — ад 6 да 8, у намінацыі "Непаўторнасць" удзельнічаюць самыя дарослыя. Ёсць таксама намінацыя "Свой танец", дзе сваё мастацтва дэманструюць танцавальныя калектывы.

Усе конкурсы ацэньваюць сябры журы, а гэта — вядомыя на Беларусі дзеячы эстраднага мастацтва. Нязменны старшыня журы кампазітар Алег Елісееў. Сярод сяброў журы таксама знакамёты Эдуард Ханок, Ядвіга Паплаўская, пэатэса Алена Турава і іншыя. Безумоўна, журы імкнецца як мага больш аб'ектыўна ставіцца да канкурсантаў, але ўсё ж ім дастаткова складана ацэньваць выступленні самых маленькіх удзельнікаў, бо ўсе яны мілыя, таленавітыя, але — конкурс ёсць конкурс, а значыць, ёсць пераможцы і тыя, хто прайграў. Нягледзячы на гэта, паміж канкурсантамі складаюцца цёплыя адно-

сіны, яны маральна падтрымліваюць адзін аднаго, хваляюцца. Складана і тое, што здымкі на тэлебачанні — доўгая і цяжкая справа. Рэжысёр павінен зняць тэлеперадачу такім чынам, каб тое, што адбываецца на сцэне, было цікавым для тэлегледачоў. Для гэтага на ўдзельніка накіроўваецца святло, робіцца некалькі дубляў, з якіх пасля здымак маніруюцца гатовы матэрыялы. Усе ўдзельнікі павінны быць падрыхтаванымі да свайго выхаду на сцэну на працягу ўсяго здымачнага дня, а гэта — вялікая нагрузка. Не кожны можа быць сабраным, вясёлым на сцэне, калі ён стаміўся, і тэлебомаўцы вучацца гэтаму, беручы ўдзел у конкурсе.

У траўні бягучага года ў Мінску адбудзецца фінал. Ужо вядомыя імёны некаторых фіналістаў: гэта 6-гадовая Марына Грыцук з Мінска, Арсен Чарнамашанцаў з Баранавіч, Алена Храмякова з Бабруйска. Журы таксама адзначыла выступленні Дзмітрыя Мінько, Аляксея Скрыпніка, Тані Харлінскай. Стваральнікі тэлеперадачы ўпаўнёна, што іхнія канкурсанты падаюць вялікія спадзяванні і, хто ведае, магчыма, менавіта яны ў будучыні стануць "зоркамі" Беларускай эстрады. Вось такія мае кароткія замалёўкі са студыі "600" Беларускага тэлебачання ў перапынкі паміж дублямі...

Вольга ЗУЙ,
адміністратар творага аб'яднання праграм для дзяцей і юнацтва Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь.

На здымках: спявак Дзіміі з аўтаркай і вядучай "Тэлебома" Таццяна Сінкевіч; фінальная песня.

Фота В.ЗАЙКОЎСКАГА

КУЛЬТУРА

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА - АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь

Першы намеснік галоўнага рэдактара
— Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Валентын АКУДОВІЧ, Арсен ВАНІЦКІ,
Андрэй ВАШКЕВІЧ (намеснік галоўнага
рэдактара — адказны сакратар),
Валеры ГЕДРОЙЦ, Уладзімір ГЛЕП,
Ніна ЗАГОРСкая, Сяргей ЗАКОННІКАЎ,
Вольга ІПАТАВА, Ігар КЛОКАЎ,
Анатоль КУДРАВЕЦ, Мікола КУПАВА,
Валеры СКВАРЦОЎ, Алег ТРУСАЎ,
Васіль ШАРАНГОВІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 418.

Мастацкі рэдактар — Наталія ОВАД
Карэктар — Мая КЛІМКОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220029, МІНСК (МЕНСК),
вул. ЧЫНЭРЫНА, 1,
Тэлефон: 76-94-66

Рукпісы аб'ёмам больш за адзін аўтарскі
аркуш не прымаюцца.
Аўтарскія рукпісы не рэцензуюцца
і не вяртаюцца.
Падпісана ў свет 3.04.97. у 15.00.

Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць
пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.
© "Культура", 1997
Фармат АЗ. Індэкс 63875
Агульны наклад 3514
Замова 1864

Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку".
220013, г. Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.

М. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
Д. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.